

ΠΡΟΟΔΟΣ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΩΝ
ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ.

ΕΤΟΣ Α .

ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ, τῇ 15/27 Νοεμβρίου 1889.

ΑΡΙΘ. 20.

ΕΛΛΗΝΙΣ.

Η ΨΗΦΙΔΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝ ΤΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΙ ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΜΕΣΑΙΩΝΑ.

1) Georges Berger, Notes sur la mosaïque. Paris, 1876. 2) Bayet, Recherches pour servir à l'histoire de la peinture et de la sculpture chretiennes en Orient avant la querelle des iconoclastes. Paris, 1879. 3) De Rossi, Musaei cristiani e saggi dei pavimenti delle chiese di Roma anteriori ai secolo XV. Rome, 1872. 4) Gerspach, La Mosaïque. Paris, 1882.

Α'.

ΕΝ Ἀσίᾳ ἔλαβεν τὴν πρώτην αὐτῆς γένεσιν ἡ ψηφιδογραφία. Ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη τέχνη, τὸ βραδὸν καὶ εἰς ἀρχαιοτάτην ἀναγόμενον ἐποχὴν ὑπὸ τῆς παραδόσεως εἶδος τοῦτο τῆς ζωγραφικῆς, προϋποτίθει σαθερότητα ἰδεῶν, καλαισθητικὴν ἐνότητα καὶ ἀρχαῖς ἀπαντώσας μόνον εἰς ἱεροκρατούμενας κοινωνίας, εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ τέχνη ἐξαντήλασσα τὸ νεανικὸν αὐτῆς πῦρ ἄρχειται ἡρεμούσα καὶ σβεννυμένη. Βραδέως ἢ Ἐλλάς ἐγνώρισε καὶ μετρίως ἐξέτιμησε τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωγραφικῆς ὡς ἀπᾶδον ὄλως εἰς τὸ ζωογονοῦν τὰ πλάσματα τῶν καλλιτεχνῶν αὐτῆς φιλελεύθερον πνεῦμα. Ἄλλ' ἡ Ρώμη ἤδη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Σύλλα ἀπεδέξατο αὐτό, πᾶσαν κατέβαλεν ὑπὲρ τῆς τελειότησεως του μέριμναν καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸ εἰς τὰς ἀμετρήτους ἐπαρχίας τῆς ἀπεράντου αὐτοκρατορίας, τὴν Γαλασίαν, τὴν Γερμανίαν, τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Ἀφρικὴν καὶ αὐτὴν τὴν ἀπωτάτην Βρετανίαν, ἐνθα μεγαλοπρεπεῖς ἐκ ψηφοθετημάτων ἐπιστρώσεις μαρτυροῦσι καὶ νῦν ἔτι τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐν τῇ λατινικῇ ταύτῃ ἀποικίᾳ πολυτέλειαν. Καὶ τῷ ὄντι οὐδὲν ἕτερον ζωγραφικῆς εἶδος ἐφαίνετο τοῖς Ῥωμαῖοις ἄξιον νὰ κοσμήσῃ τὰ θαυμάσια αὐτῶν ἀρχιτεκτονικὰ ἰδρύματα, τὰς κολοσσαίας ἐκ μονολίθων στήλας καὶ τὰ ὀρειγάλινα στεγασμάτα. Ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ πολυτέλεια ἐπεδιώκετο ἐν τῇ τέχνῃ μᾶλλον ἢ τοῦ καλοῦ ἢ ἀγνῆ παράστασις, ναοὶ καὶ θέατρα καὶ ἀνάκτορα ἐπληροῦντο ὑπὸ μωσαϊκῶν, ὧν ἡ λάμψις ἡμιλλᾶτο πρὸς τὴν τῶν σαπφείρων καὶ τῶν σμαράγδων. Ὑπὸ τῆς ἐλαχίστης θεωπούμεναι ἡλιακῆς ἀκτίνας αἱ ἐκ χρυσοῦν, κωνῶν καὶ πορφυρῶν ψηφίδων κατακεκαλυμμένα τῶν δόμων ἐπιφάνεια ἐξηγόντιζον μυρία φῶτα ὡς ἀδαμανθοθήκη πλήρης πολυτιμοτάτων λίθων. Οὕτως ἀνεδείχθη ἐν βραχεῖ ἡ ψηφιδογραφία διὰ τε τοὺς ἐμπειροπράξιμονας καὶ διὰ τὸ πλῆθος ἢ κατ' ἐξοχὴν ζωγραφικῆ. Ποιεῖται, μυθιστοριογράφοι καὶ φιλόσοφοι ἀποροῦσιν ἐπιθέτων, ἴνα ἐκδειάσῃσι τὰς καλλονας αὐτῆς. Περιγράφου τοὺς μεγαλοπρεπεῖς μνημείων τοῦ Ἑρωτος καὶ τῆς Ψυχῆς ὁ Ἀπολλεῖος ἐπίζηλον θεωρεῖ τὴν εὐδαμονίαν ἐκείνων, ὅσοι δύνανται νὰ παύσῃ ἐπὶ τῶν θαυμαστῶν ἐπιστρώσεων τῶν ἐκ πολυτίμων λίθων καὶ ψηφίδων συνθεθειμένων. Καὶ ὁ Προυδέντιος δὲν ἀποκρύπτει τὸν ἐνθουσιώδη θαυμασμόν του, ὁ δὲ Ἀπολλινάριος λησμονῶν τοῦ λόγου αὐτοῦ τὸ θέμα παραδίεται εἰς ἐκστασιν ἐνώπιον τῶν σπινθηροβολουσῶν ψηφίδων αἵτινες ἡμιλλῶντο πρὸς τοὺς σαπφείρους. Καὶ ἡ παρομοίωσις δὲν ἦτο ὄλως ἰδεώδης· ὑπάρχουσι μωσαϊκὰ, ἐν οἷς μέχρι τοσοῦτου εἶχε προαχθῆ ἡ πολυτέλεια, ὥστε ἐγένετο ἐν αὐτοῖς χρήσις τμημάτων σιδηρίτου καὶ ἀγάλτου καὶ ζάμβυκος. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, τὴν ἀπλήστως πᾶν τὸ σπάνιον, τὸ περίεργον ἢ τὸ πολυδάπανον ἐπιζητοῦσαν, ἡ μεγαλοπρεπὴς αὕτη τέχνη προσετίθη οὐκ ὀλίγην ἀγίλην εἰς τὰ λαμπρὰ καὶ πολυτελῆ αὐτῆς κτίσματα.

Εἰς τὰ προϊόντα οὐδεμιᾶς ἄλλης τέχνης πλείων καταδαπανᾶται χρόνος, οὐδ' ὑπάρχει ταύτης ἄλλη βραδυτέρα καὶ λεπτολογώτερα. Καὶ σήμερον ἔτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ τοῦ Βατικανοῦ, καίτοι περιέχοντι συναρμολογίαν ψηφίδων εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδων ἀποχρώσεων, ἡ ἐκτέλεσις μιᾶς τῶν διὰ τοὺς ναοὺς τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἢ τοῦ Ἁγίου Παύλου προωρισμένων εἰκόνων ἀπαιτεῖ ὀλόκληρον περίπου τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τὸν χρόνον. Ἡ ἀντιγραφὴ τῆς Στέψεως τῆς Παρθένου κατὰ τὸν Ραφαήλον ἀπησχόλησεν ἀπὸ τοῦ 1863 μέχρι τοῦ 1864 τέσσαρας ἐπιδείξιους τεχνίτας. Φαντασθῆτω νῦν ὁ ἀναγνώστης ὑπὸ ποίας ἀπληθείᾳ νὰ ἦνε τεθωρακισμένος ὑπομονῆς ὁ ψηφιδογράφος ἐν ἐποχῇ, καθ' ἣν ἡ τέχνη ἀπαξιοῦσα τὴν χρῆσιν τῆς κατασκευα-

ζομένης ἐν μεταγενεστέροις χρόνοις πολυχρόνου μάξης κατέφευγε πρὸς κατεργασίαν τῶν λεπτοφυεστάτων ἀπεικονισμάτων εἰς τὸ ὑπὸ τῆς φύσεως παρεχόμενον μάρμαρον! Εὐγλώττος περὶ τοῦτο λαλοῦσιν οἱ ἀριθμοὶ οἱ προκύπτοντες ἐκ τῶν περὶ τοῦ μωσαϊκοῦ τοῦ Παλεστρίνη ἐρευνῶν· πρὸς σύνθεσιν τοῦ ἔργου τοῦτου μήκος ἔχοντος 78,624 τετραγωνικῶν οὐγγιῶν (ἡ τετραγωνικὴ οὐγγία ἰσοδυναμεῖ πρὸς 9 τετραγωνικὰ ἑκατοστόμετρα) ἐδέησε νὰ παρασκευασθῶσι, νὰ κοπῶσι καὶ συναρμολογηθῶσι ἐξ ἧ ἑπτὰ ἑκατομμύρια τμημάτων μαρμαροῦ, ὑπελογίσθησαν δὲ μέχρις 96 ψηφίδων κατὰ τετραγωνικὴν οὐγγίαν.

Ἡ τάσις αὕτη γήρηνε καὶ ἐγενικεύετο κατὰ λόγον εὐθὺν πρὸς τὰς τοῦ ἔργου δυσχερείας. Τὰς ἐκ μεταλλικῶν ὀλῶν συνθέσεις ἐκολακεύοντο νὰ ἐξισώσῃσι πρὸς τὰ προϊόντα τοῦ χρωστήρος, τὰ δὲ δύναμιν ἀνοπολόγηστον καὶ χρόνον κατατρίβοντα ταῦτα ἔργα ἐθεωρήθησαν ὡς ὁ ὑπέρτατος τῆς τέχνης σκοπός. Ἐν τῇ πορείᾳ τῶν αἰώνων οὐχὶ σπανίως ἀπαντᾷ τὸ φαινόμενον, καθ' ὃ ἀσθενεστέρα γίνεσθαι ἢ ἐμπνευσίς καὶ διαφθεῖρεται ἢ αἴσθησις τοῦ καλοῦ. Μὴ καὶ σήμερον ἔτι δὲν βλέπομεν τοὺς πεπειραμένους τῶν Γοβελίνων θαλαμωστόλους καὶ τοὺς οὐχ ἤττον ἐμπείρους τοῦ Βατικανοῦ ψηφιδογράφους φιλοτιμωμένους νὰ μιμῶνται τ' ἀριστουργήματα τῆς ἐλασιογραφίας καὶ μὴ παραλείποντας ἐν ταῖς ἀντιγραφαῖς αὐτῶν οὐδ' αὐτὰς τῶν πρωτοτύπων τὰς ἀτελείας, οὐδὲ τὴν ἐπακάλυπτοσαν αὐτὰ ἐκ τοῦ διαρρεῦσαντος χρόνου πρασινοπῆν τῆς ὀξειδώσεως ἐπιχρῶσιν; Τὰ τοιαῦτα τῆς ἀνεξαντήτου ἐπιμονῆς καὶ ὑπομονῆς προϊόντα εἶχον ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ἐμπνεύσῃ τὸ θάμβος καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν εἰς πάσας τῆς κοινωνίας τὰς τάξεις. Θαύματα ἀληθινὰ ἀπεκάλεσαν αὐτὰ οἱ τὸ πρῶτον ἰδόντες καὶ ὑπὸ δεισιδαιμονικοῦ τινος θαυμασμοῦ καταλαμβάνοντο. Σοβαρὸς συγγραφεὺς, ὁ Σενέκας δὲν διστάζει ν' ἀποδεχθῆ γελῶν τινὰ μῦθον ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τούτων προκύψαντα· ὁμοίαι περὶ μωσαϊκοῦ, οὐτινος διεθόλον ὡς διὰ μαγείας αἱ ψηφίδες ὕδατος ἐπιχρῶμένου καὶ εἶτα ἐν ὀρισμένην τινι στιγμῇ ἀνελάμβανον μηχανικῶς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν θέσιν· αἰῶνας τινὰς βραδύτερον ἐγεννήθη ἐξ ὁμοίου τινος ἔργου ἄλλη καταπληκτικώτερα παράδοσις· ὁ Προκόπιος διηγεῖται ὅτι ἡ πτώσις διαφόρων τμημάτων τῆς ψηφιδωτῆς τοῦ Θεοδοωρίχου εἰκόνος ἐθεωρήθη ὡς οἰωνός δυστυχίας προαγγέλλων. Ἐν τῷ ψηφοθετήματι τούτῳ, ὅπερ εὐρίσκατο ἐπὶ δημοσίας οἰκοδομῆς τῆς ἀγορᾶς (forum) τῆς Νεαπόλεως κατὰ πρῶτον ἀπερσάθη τὸ ἔτος μέρος τῆς μορφῆς· σχεδὸν ταυτοχρόνως ὁ Θεοδώριχος ἀπέθανε· μετὰ παρέλευσιν ὀκτὼ ἐτῶν ἐξηφανίσθησαν αἱ ἐκ μίλτου ψηφίδες αἱ διαγράφουσαι τὸ στήθος τοῦ γότθου κατακτητοῦ· ἐργώσθη μετὰ μικρὸν ὁ θάνατος τοῦ Ἀταλαρίχου ἐργῶνον αὐτοῦ καὶ διαδόχου· μετὰ δὲ τῆς διαλύσεως τῶν ψηφίδων τοῦ κέντρου τοῦ προσώπου ἐν τῇ εἰκόνι συνέπεσον ὁ θάνατος τοῦ Ἀμαλασόντου. Τέλος κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Βελισαρίου ἄλωσιν τῆς Ρώμης κατέπεσον ὅτι ἐκ τοῦ ψηφοθετήματος τούτου εἶχεν ἀπομείνει καὶ τὸ γεγονός οὐδεμίαν κατέλιπεν ἀμφιβολίαν περὶ τῆς λήξεως τῆς τῶν γότθων κυριαρχίας.

Κατὰ τοὺς τελευταίους τῆς δημοκρατίας χρόνους εἰσαχθεῖσα εἰς Ρώμην ἡ ψηφιδογραφία ἀφίκετο κατὰ τὴν τῆς αὐτοκρατορίας ἐποχὴν εἰς τὴν πλήρη αὐτῆς ἀνάπτυξιν. Ἀπὸ τοῦ δεκάτου αἰῶνος ναοί, θέατρα, ἀγοραὶ καὶ θέρμα, ἀνάκτορα καὶ ἐξοχικὰ μέγαλα κοσμοῦνται διὰ τῶν ἔργων τῶν ἐπιδείξιων καὶ καρτερικῶν ψηφιδογράφων, οἵτινες ὑπὸ τὸ ὄνομα missivarii περιέρχονται τὰς ἐπαρχίας μέχρι καὶ τῶν ἐλαχίστων πόλεων. Οἱ οἴκοι τῶν πατρικίων τῆς Πομπηίας καταδεικνύουσι ἡμῖν ἐν ὁποίᾳ διετέλει τιμῇ ἀπὸ τῆς βασιλείας τῶν Φλαβιανῶν τὸ νέον τοῦτο τῆς διακοσμῆσεως σύστημα. Ὁ ἐπισκέπτης ἀπαντᾷ, πρὶν ἢ μάλιστα καὶ τὴν οὐδὸν αὐτῶν διέλθῃ, ὅτε μὲν χάριεσαν νόμφην ἐψηφιδογραφημένην διὰ ψηφίδων ἐκ μαῦρου μαρμαροῦ ἐπὶ ἐδάφους λευκοῦ, ὅτε δὲ κῦνα ἔτοιμον νὰ ἐφορμήσῃ μετὰ τῆς ἐπιγραφῆς Cavecanem ἢ καί, ὡς ἐν τῷ

ψηφοθετήματι τῆς Πομπηίας τῷ φυλαττομένῳ ἐν τῷ μετάρῳ τοῦ Σαντιλλῶ, κῦνα ἐκ τῶν καλουμένων Torquatus προσβάλλοντα κῆπρον καὶ φέροντα τὴν ἐπιγραφὴν, Cave Torquatum. Φαίνονται εἶτα τὰ ἐν ἄκρᾳ κομψότητι συνθεθειμένα μονόχρωμα ψηφιδώματα, οἷον Νηρηίδες ἐπὶ θαλασσίῳ ἵππῳ ὄχουμεναι, κυνηγετικά καὶ ἀλευτικά σκηνογραφαί καὶ παραστάσεις μυθολογικά. Αἱ πλήρεις ζωῆς καὶ λεπτότητος αὐτὰ συνθέσεις ἐπαλλάσσονται ὑπὸ καθαρῶς διακοσμητικῶν ἐπιστρώσεων, ἐν αἷς πορφυραὶ καὶ ἀρχαῖκῶς κωνοῦ ἢ κίτρινον χρώματος πλάκες παριστᾶσι τῶν πλουσιωτάτων ταπήτων τὰς ἀπομιμήσεις. Μεταξὺ τῶν ψηφιδωτῶν κλασμάτων, ἕτινα διατρίβονται ἐν τῷ μουσεῖῳ τοῦ Παλατίου, παρατηροῦνται ἄνθη καλλιτεχνικώτατα, ἀλλοχρῶ Ἑλληνίδες, ποταμῶν ἐλιμνοί, συμπλέγματα ποικίλα καὶ ὀραιώτατα γεωμετρικῶν σχημάτων κοσμήματα. Προχωρῶν ὁ ἐπισκέπτης ἀνακαλύπτει εἰκόνας ἐκ σκληροῦ λίθου, ὧν ἡ λεπτότης κατ' οὐδὲν ὑπολείπεται τῶν τελειοτάτων μικρογραφικῶν καλλιτεχνημάτων. Τὸ ἐστιατόριον κοσμεῖται ὑπὸ ἀντικειμένων ὅσα σχέσιν ἔχουσι πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτοῦ· καρπῶν, ἰχθύων, πτηνῶν· ἐνιαχοῦ δὲ φαίνονται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὐωγῶν παραστάσεις ὡς ἐν τῷ ἐπιστρώματι τοῦ μουσεῖου τοῦ Λατρᾶν, ἐν ᾧ ὁ τεχνίτης ἐφαντάσθη τὰ καλύψῃ τὸ ἔδαφος ἐκ τεμαχίων γογγύλης καὶ κράμβης, ὧν πτηνῶν καὶ συντριμμάτων καραβίδων. Οἶκον ἀσάρωτον ἐκάλουν τὴν τοιαύτην ἐπιστρώσιν τὴν ἀπατώσαν τὸ ἕμμα, ἦτις ἦν ἐν μεγάλῃ, ὡς φαίνεται, χρήσει, καθόσον ἀπαντάται καὶ μέχρι αὐτῆς τῆς Ἀφρικῆς. Τῶν λοιπῶν αἰθουσῶν περιέχουσι αἱ μὲν ἱστορικάς εἰκόνας, ἕτεροι θεατρικάς, ἵπποδρομικάς καὶ τοῦ καθημερινοῦ βίου σκηνὰς ἢ καὶ γεωγραφικὰς παραστάσεις, οἷον ἐκτεταμένα αἰγυπτιακὰ τοπεῖα, ὧν ἐν μὲν διατρίβεται ἐν τῷ μουσεῖῳ Παλεστρίνη, ἕτερον δὲ ἐν Ρώμῃ· ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις εἰκόνας θεῶν καὶ ἀνδρῶν ἐπισήμων καὶ κομψότατα ἄλλα, ἔστιν ὅτε καὶ παράδοξα διαποικιλίατα. Τῆς ψηφοθετικῆς τέχνης τὸ κράτος ἐκτείνεται μέχρι τῆς αἰθούσης τῶν λουτρῶν ἢ καὶ μέχρι τῆς κρήνης· κωνᾶ, πράσινα, κίτρινα, ἐρυθρὰ ἐκ μίλτου ψηφιδώματα ἐπαλλάσσονται μετὰ κογχυλίων καὶ τὰς ποικιλωτάτας παριστάνουσι μορφάς.

Κατὰ τὸν χρυσοῦν τοῦτον τῆς Ῥωμαϊκῆς τέχνης αἰῶνα, ὅστις ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν βασιλείαν τῶν δώδεκα Καισάρων, οἱ ψηφιδογράφοι ὑπὸ τῶν παραδόσεων τῆς ἑλληνικῆς μεγαλοφυΐας ἐμπνεόμενοι πειρῶνται νὰ συνδυάσωσιν ἐν ταῖς συνθέσεσιν αὐτῶν τὴν ἐλευθερίαν μετὰ τῆς καλλιτεχνικῆς σωφροσύνης. Εἰς τὰ ἐν Πομπηίᾳ ἀνακαλυφθέντα ψηφοθετήματα πρὸς τὴν ἁρμονίαν τῶν γραμμῶν ἀμιλλᾶται τῶν χρωμάτων ἢ ζωηρότης καὶ τοῦ κλασικοῦ τύπου ἢ σταθερὰ ἀπομιμήσεις. Οὐδὲν μεγαλοπρεπέστερον καὶ ζωηρότερον τοῦ Βάκχου, οὐδ' ἐμβριθέστερον καὶ εὐφρέστερον τοῦ Κωμικοῦ ποιητοῦ. Ἄλλὰ ἐν μέσῳ πάντων τούτων διακρίνεται ἡ σύνθεσις τῆς ἐν Ἐρβήλοισι μάχης, ἦτις τὴν ἀρίστην διδωσιν ἡμῖν ἰδέαν τῆς καλαισθητικῆς τῶν Ῥωμαίων ψηφιδογράφων δεξιότητος καὶ ἦτις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀνακαλύψεως αὐτῆς κατὰ τὸ 1831 διατρεῖ ἀμείωτον τὸν θαυμασμόν τοῦ ἐμπειροπράξιμονος θεατοῦ.

Ὑπὸ τοὺς Ἀντωνίνους ἡ παράδοσις τῆς μεγαλοπρεποῦς ταύτης τέχνης ἀλλοιοῦται κατὰ μικρὸν· ἀπαντῶνται μὲν ἔτι ἱκανὰ ἐπὶ μαρμαροῦ ζωγραφήματα μαρτυροῦντα πολλὴν ἐμπειρίαν τῆς τέχνης καὶ τῶν ἐντυπώσεων αὐτῆς, ὅταν ἰδίως μετὰ ποικιλιμάτων καὶ διακόσμων εὐρηγνται συνθεθειμένα, ἀλλ' ἐν τοῖς πλείστοις ἡ ἐνόησις, ἡ ἁρμονία καὶ τὸ ἔρρυθμον παντελῶς ἐλλείπουσι. Τῆς ἐποχῆς ταύτης οἱ ψηφιδογράφοι λησιμονοῦσι ὅτι πρῶτιστον αὐτῶν καθήκον ἐστὶ τὸ νὰ μνηθῶσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, ἦς εἰσὶ βοηθοί, νὰ ἐμπνεῶνται ὑπὸ τῶν κανόνων αὐτῆς καὶ τὰ σχεδιάσματα αὐτῶν πρὸς

τὰ ἐκείνης νὰ συμμορφῶσιν· ἀντὶ τοῦτου ἀφίρουν ἀχαλίνωτον τὴν φιλοδοξίαν καὶ τὴν φαντασίαν αὐτῶν. Ἐκεῖ ἐνθα ἡ γενικὴ διάθεσις τοῦ ναοῦ ἢ τοῦ ἀνακτόρου, ὅπερ ἀνέλαβον νὰ διακοσμήσωσι, χρεῖται ἐμβριθεῦς καὶ συμμετρικῆς συνθέσεως καὶ συμπλεγμάτων εὐκρινῶς, ὡς ἐν τῇ γλυπτικῇ, συνηρμολογημένων, καταφορτίζουσι διὰ πλῆθος ἀσκόπων λεπτομερειῶν τὰ ἑαυτῶν συνθέματα, λεπτομερειῶν, ὧν αἱ συγκεχυμένα καὶ συγχρῶόμενα γραμμικὰ πλῆττουσι τὴν ὄρασιν· ἰδίως φαίνονται πάντες ὑπέκοντες εἰς τὸν πειρασμὸν τοῦ νὰ συνθέτωσι τὰ ψηφοθετήματα αὐτῶν ὡς παραστάσεις ἀσχετοῦς καὶ ἀνεξαρτήτους εἰς τὸ οἰκοδόμημα, ὅπερ ἀνέλαβον νὰ διακοσμήσωσιν. Ἐν γένει δὲ ἡ φαρτικὴ ἐπιπρώσεσις, ὅτε μὲν περιπλόκων σκηνογραφῶν καὶ τοπεῖων, ὅτε δὲ πυκνοῦ ὄγκου κίτρινον ἀποπλανᾷ τοῦ θεατοῦ τὸ ἕμμα καὶ κατασυντρίβει τὰς τοῦ ἀρχικοῦ σχεδίου μορφάς.

Τὰς ἐλλείψεις ταύτας διακρίνει τις ἰδίως εἰς δύο ψηφιδογραφήματα, ὧν τὸ μὲν τρεῖται ἐν τῷ ἐν Ρώμῃ μουσεῖῳ Κίρχερ, τὸ δὲ ἕτερον ἐν τῷ μετάρῳ Βαρβερίνη, ἀμφοτέρα αἰγυπτιακὰς παριστάνοντα ὑποθέσεις καὶ σκηνογραφίας. Ἐν τῷ δευτέρῳ τούτων εἰκονίζονται νήσι καταμέστοι ναῶν καὶ ἐπαύλων καὶ ἐξοχικῶν οἴκων, θάλων κυκλιδιωτῶν, ἄς φυτὰ περιβάλλουσιν ἀναρριχώμενα καὶ αἱ ζωηρότατα τοῦ κοινωνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ βίου σκηνὰι παρίστανται ἐκτυλισσόμενα· ποταμοὶ ὑπὸ μεγάλων πλοίων ἢ λέμβων ἐκ παπύρου διαυλακοῦνται, ἰθαγενεῖς λυσσώδη διεξάγουσι κατὰ τῶν κρονοδειλῶν καὶ τῶν ἵπποποτάμων θήραν, πρὸς δὲ τὰ ἄνω τῆς συνθέσεως βράχοι παρίστανται πλήρεις ζῶων φαντασιωδῶν ἢ πραγματικῶν, ὕψων καὶ ὄγκων τεταρῶν, καμηλοπαρδάλεων καὶ ταύρων, καρκίνων, πιθήκων, πανθήρων, τίγρεων, λεόντων, καμήλων, κωνολόκων καὶ χελωνῶν. Ἐν ταῖς κορυφαῖς τῶν βράχων θηρευταὶ καταβάλλουσι διὰ τῶν βελῶν τὸ θήραμα, ἐν δὲ τῷ ἀλλοκότῳ τούτῳ συμφορμῇ τοιαύτῃ ἐπικρατεῖ τῶν εἰκονιζόμενων σύγχυσις, ὥστε θὰ ἐπίστευε τις ὅτι ὁ τεχνίτης ἐκ προθέσεως ἀνέλαβε νὰ περιφρονήσῃ πάντας τῆς συμμετρίας καὶ τῆς εὐκρινείας τοὺς κανόνας· τὸ τετριμμένον τῆς συλλήψεως, ἡ δυσμορφία τῶν τύπων καὶ τὸ βεβιασμένον τῶν κινήσεων καταφανεστάτην παριστᾶσι τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν καλλίστην καὶ εὐγενῆ ἀρχιτεκτονικὴν διάταξιν τοῦ ναοῦ τῆς Τύχης, ὡς διάκοσμος τοῦ ὁποῖου ἐχρησίμευε τὸ περιγραφὴν ψηφιδογράφημα.

Ἄλλὰ παρὰ τὰς περιγραφείσας ἀτελείας τῶν δύο τούτων τῆς ψηφοθετικῆς τέχνης μνημείων, ὧν ἡ ἐκτέλεσις ἀνάγεται σήμερον εἰς τοὺς χρόνους τῆς αὐτοκρατορίας τοῦ Ἀδριανοῦ, ἡ γηρία καὶ ἔντεχνος τοῦ χρωματισμοῦ καὶ τῆς σκιαγραφίας δεξιότης, καὶ ἡ ἐν τῷ συνόλῳ ὑποτυπούμενη τῆς ζωῆς πνοὴ δὲν διαφεύγουσι τὸν μὴ ἄμιρον καλαισθησίας παρατηρητήν. Ἐτερον κατὰ τρία τέταρτα τοῦ αἰῶνος νεώτερον ψηφιδογράφημα, τελευταῖον ἴσως λείψανον προῦσης ἐν τῇ τέχνῃ παρακμῆς, ἀποτελοῦν ἀπεράντον ἐν ταῖς θέρμαις τοῦ Καρακάλλα ἐπιστρώσιν καὶ πλείστας εἰκονίζον μορφάς τῶν περιβόητων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἀθλητῶν καὶ μονομάχων, σπερταῖ καὶ τῆς ἐλαχίστης καλλιτεχνικῆς ἀρετῆς δυναμένης νὰ ἐξαγοράσῃ τοὺς ἀσυγγνώστους τῆς τέχνης σολοικισμοὺς καὶ τὰ τὴν καταπύσιν μαρτυροῦντα ἄμαρτήματα. Τὸ πλημμυλὲς τῆς σκιαγραφίας, τὸ χυδαῖον τοῦ χρωματισμοῦ ἀμιλλῶνται πρὸς τὸ κακόζηλον τῆς ἐπινοίας. Οὐδὲν δυσειδέστερον τῶν ἀπεκτινωμένων ἐκείνων μορφῶν, ἐν αἷς καὶ ἡ ῥώμη αὐτῆ φαίνεται νοσηρὸν γέννημα γεγηρακότος καὶ διεφθαρμένου πολιτισμοῦ. Ἦτο καιρὸς νὰ ἀναγεννηθῆ καὶ ζωογονηθῆ ὑπὸ νέας τινὸς ἐμπνεύσεως τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ζωγραφικῆς, ὅπερ παρὰ τοῖς Ῥωμαῖοις ἴσχυσεν ὑπέροχον νὰ καταλάβῃ θέσιν καὶ νὰ ἐπισκιάσῃ πάντα τὰ λοιπὰ.

Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ.
(Ἔπειτα συνέχεται.)

Ο ΜΕΓΑΣ ΔΟΥΞ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΟΠΛΟΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ.

Ο μέγας δούξ Κωνσταντίνος, δευτερότοκος αδελφός του αυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου και πρεσβύτερος του μεγάλου δουκὸς Νικολάου, δὲν εἶχε οὔτε τοῦ πρώτου τὴν μελιχρὸν εὐγένειαν, οὔτε τὴν ψυχρὰν καὶ γαληνιαίαν ἀξιοπρέπειαν τοῦ δευτέρου. Ἐφαίνετο κληρονομήσας καθ' ὅλοκληρίαν τὸν χαρακτήρα τοῦ πατρὸς του, πάντων τῶν προτερημάτων τοῦ ὁποίου καὶ πασῶν ἅμα τῶν ιδιοτροπιῶν ἦτο ἡ ἐνσάρκωσις, ἐνῶ οἱ δύο αὐτοῦ ἀδελφοὶ ὁμοίωζον τὴν Αἰκατερίνην, ὁ μὲν Ἀλεξάνδρος κατὰ τὴν καρδίαν, ὁ δὲ Νικόλαος κατὰ τὴν κεφαλὴν, ἀμφότεροι δὲ κατὰ τὸ αὐτοκρατορικὸν ἐκείνου μεγαλεῖον, τοῦ ὁποίου ἡ μεγαλόφρων αὐτῶν μάμμη μέγα ἔδωκε παράδειγμα εἰς τὸν κόσμον. Ἐκ πάντων τῶν πολυαριθμῶν ἀπογόνων αὐτῆς ἡ Αἰκατερίνη τὸ βλέμμα αὐτῆς ἔριψεν ἐπὶ τῶν δύο πρεσβυτέρων, καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ τῆς βαπτίσεως ὀνόματος, δηλαδή, ὀνομάζουσα τὸν μὲν Ἀλεξάνδρον, τὸν δὲ Κωνσταντίνον, ἐφαίνετο ὅτι διεισάρασαν αὐτοῖς τὸν κόσμον. Πρὸς τὴν ἰδέαν ταύτην, ἄλλως τε, τοσοῦτον εἶχεν οἰκείως, ὥστε διέταξε νὰ τὰ ζωγραφίσωσιν ὄντα ἔτι παιδία, τὸν μὲν κλπόντα τὸν γόρδιον δεσμόν, τὸν δ' ἕτερον φέροντα τὸ λάβαρον. Καὶ αὕτη δὲ ἡ ἀνατροφή καὶ ἡ ἐκπαίδευσις αὐτῶν, ἧς ἡ ἰδία συνέθεσε τὸ σχέδιον, ἦτο ἀπλή ἐφαρμογὴ τῶν μεγάλων τούτων ἰδεῶν. Οὕτως, ὁ μὲν Κωνσταντίνος, εἰς ὃν προώρριζε τὴν κληρονομίαν τῆς Ἀνατολῆς, εἶχε τροφὸς Ἑλληνίδας καὶ περιεστοιχίσθη ὑπὸ Ἑλλήνων διδασκάλων, ἐνῶ ὁ Ἀλεξάνδρος προωρισμένος ὢν νὰ γείνη αυτοκράτωρ τῆς Δύσεως, περιεστοιχίσθη ὑπὸ Ἀγγλων. Ὁ δὲ κοινὸς τῶν δύο ἀδελφῶν διδασκαλός, ὑπῆρξε Σουηδός, εἰς ὃν οὐκ ἔστιν ἐπιβεβαιωθῆναι ἂν ἰταλῶν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Βοναπάρτου. Ἀλλὰ τὰ μαθήματα τοῦ ἀξιοπρεποῦς τούτου διδασκάλου δὲν ὑπεδέχθησαν ποσῶς διὰ τοῦ ἰδίου ζήλου οἱ δύο αὐτοῦ μαθηταί· ἡ αὕτη σπορὰ παρήγαγε καρπὸς διαφόρους, διότι ἀπ' ἐνὸς μὲν ἔπιπτεν ἐπὶ γῆς προπαρσκευασμένης καὶ γονιμοῦ, ἀπ' ἑτέρου δὲ ἐπὶ ἐδάφους ἀκαλλιεργήτου καὶ ἀγρίου. Ἐν τῷ ὅ Ἀλεξάνδρος, δωδεκαέτης τὴν ἡλικίαν, ἀπεκρίνετο εἰς τὸν Γράφτ, τὸν καθηγγητὴν τῆς πειραματικῆς φυσικῆς, ὅστις τῷ ἔλεγε ὅτι τὸ φῶς εἶναι ἀδιάκοπος τοῦ ἡλίου ἀπόρροια, „Τοῦτο δὲν γίνεται, διότι τότε ὁ ἥλιος ἤθελε γίνεαι καθ' ἑκάστην μικρότερος.“ Ὁ Κωνσταντίνος ἀπεκρίνετο εἰς τὸν Σακέν, τὸν ἰδιαιτέρον αὐτοῦ παιδαγωγόν, ὅστις τὸν παρεκίνηει νὰ μάθῃ ν' ἀναγνωσκῆ: „Δὲν θέλω νὰ μάθω ν' ἀναγνωσκῶ, διότι βλέπω ὅτι ὅσα μᾶλλον ἀναγνωσκῶτε τόσο γίνεσθε ἀνοητότερος.“

Ὁ χαρακτήρ καὶ τὸ πνεῦμα τῶν δύο παιδιῶν ἐμπεριείχοντο εἰς τὰς δύο ταύτας ἀπαντήσεις. Ἀλλ' ἀπ' ἑτέρου, ὅστις ὁ Κωνσταντίνος ἐδεικνυεν ἀποτροπὴν εἰς τὰς φυσικὰς μελέτας, τόσην ἠσθάνετο κλίσιν εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀσκήσεις. Ἡ ὀπλασκία, ἡ ἵππασία καὶ τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια ἐφαίνοντο αὐτῷ γνώσεις πολλῶν χρησιμώτεραι δι' ἕνα πρίγκιπα, ἢ ἡ ζωγραφικὴ, ἡ βοτανικὴ καὶ ἡ ἀστρονομία· ὁμοίως καὶ κατὰ τοῦτο πρὸς τὸν πατέρα του Παῦλον τὸν Λον καὶ ὑπὸ τοσοῦτον πάθους ἐκυριεύθη διὰ τὰ στρατιωτικὰ γυμνάσια, ὥστε τὴν νύκτα τῶν ἡμέρων του ἠγέρθη κατὰ τὴν πέμπτην ὥραν τῆς πρωίας διὰ νὰ ἐξασκήσῃ ἕνα στρατιωτῶν, ἧτις εὐρίσκατο ὡς φρουρὰ πλησίον του.

Ἡ διακοπὴ τῶν σχέσεων τῆς Ῥωσίας μετὰ τῆς Γαλλίας ὠφέλησε σπουδαίως τὸν Κωνσταντίνον. Περμειθεὶς εἰς Ἰταλίαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ στρατάρχου Λουβαρῶφ, εἰς ὃν εἶχε ἀνατεθῆ νὰ συμπληρώσῃ τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ ἀνατροφὴν, παρευρέθη κατὰ τὰς νύκτας αὐτοῦ εἰς τὸ Μινισιο καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν του εἰς τὰς Ἄλπεις. Παρόμοιος διδασκαλός, τοῦλάχιστον ἐπίσης διάσημος διὰ τὸ ἀλλόκοτον τοῦ χαρακτήρος αὐτοῦ ὅσα καὶ διὰ τὴν ἀνδρείαν του, ἐξελέγη νὰ διορθώσῃ τὸ ἄκακτον τῆς φύσεως τοῦ Κωνσταντίνου. Ἐκ τούτου προέκυψεν ὥστε αἱ ιδιοτροπίαι αὐταὶ ἀντὶ νὰ ἐκλείψωσιν ἠδύνησαν οὕτω παραδόξως, ὥστε πλέον ἢ ἅπασι διηπόρει τις μὴ ὁ

νεαρὸς μέγας δούξ ἐξικνεῖτο εἰς τοσοῦτον ὁμοιότητα πρὸς τὸν πατέρα του, ὥστε νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐκείνος ὑπὸ ἐλαφρᾶς τινας μανίας προσβεβλημένος. Μετὰ τὴν ἐκστρατείαν τῆς Γαλλίας καὶ τὴν βιενναίαν συνθήκην, ὁ Κωνσταντίνος ἐχειροτονήθη ἀντιβασιλεὺς τῆς Πολωνίας. Ἐπειδὴ ἦρχε λαοῦ πολεμικῶ αἱ στρατιωτικαὶ αὐτοῦ ἕξεις κατέστησαν δραστηριώτεραι, καὶ ἐλλείπει τῶν πραγματικῶν καὶ αἰματηρῶν μαχῶν, εἰς ἃς εἶχε παρευρεθῆ, αἱ στρατιωτικαὶ παρατάξεις καὶ ἐπιθεωρήσεις, καὶ αἱ πλαστὰὶ μάχαι ἀπετέλουν τὰς μόνας προσφιλεῖς αὐτῷ διασκεδάσεις. Κατὰ τε τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος, εἴτε κατ'ὅπου τὸ ἀνάκτορον Bruhl, πλησίον τοῦ κήπου τοῦ Σάξ, εἴτε τὸ ἀνάκτορον τοῦ Μπελβεδέρ, κατὰ τὰς τρεῖς ὥρας τῆς πρωίας ἦτο ἐκτὸς τῆς κλίνης του καὶ ἐνδεδυμένος στολὴν στρατιῶν· οὐδεὶς ποτὲ θαλαμηπόλος ἐβοήθησεν αὐτὸν ἐνδύομενον. Τότε καθήμενος ἔμπροσθεν τραπέζης κεκαλυμμένης ὑπὸ ἐλέγχων συναγμάτων καὶ διαταγῶν στρατιωτικῶν ἐντὸς δωματίου, ἐνθα ἐφ' ἑκάστου φατνώματος ἦν ζωγραφημένη, ἐνδυμασία ἐνὸς τῶν συναγμάτων τοῦ στρατοῦ, ἀνεγίνωσκεν ἐκ νέου τὰς παρουσιασθείσας τὴν προτεραίαν ὑπὸ τοῦ συναγματοῦ Ἀξαρμιλόβσκη ἢ τὰς ὑπὸ τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας ἀναφορὰς, ἐνεκρινεν ἢ ἀπεδοκίμαζεν αὐτάς, καὶ προσέθετεν εἰς ἑκάστην ἐπισημείωσιν τινα. Ἡ ἐργασία αὕτη τὸν ἀπασχολεῖ μέχρι τῆς ἐβδόμης πρωϊνῆς ὥρας, ὅποτε ἐλάμβανεν ἐν βίᾳ στρατιωτικῶν πρόγευμα, μετὰ τὸ ὁποῖον κατήρχετο εἰς τὴν πλατείαν τοῦ Σάξ, ἐνθα συνήθως τὸν περιέμενον δύο συντάγματα τοῦ πεζικοῦ καὶ ἕνα ἵππικοῦ, ὧν ἡ μουσικὴ, ἅμα τῇ ἐμφανίσει αὐτοῦ, τὸν ἐχαίρειζε παίξουσα τὸ ὑπὸ τοῦ Κερπένσκη συντεθὲν ἐμβατήριον ἐπὶ τοῦ θέματος „Θεὸς ὦσον τὸν βασιλέα.“ Ἡ ἐπιθεωρησις ἤρχιζε παρ' ἐνθὺς. Αἱ ἴλαι παρ' ἡλιανὸν κατὰ γραμμὴν ἐν Ἰσφ διαστήματι μετὰ μαθηματικῆς ἀκριβείας, ἔμπροσθεν τοῦ Τσάρεβιτς, ὅστις ἐθεώρει τὴν παρέλασιν πεζῶς, ἐνδεδυμένος συνήθως τὴν πρασίνην τῶν εὐζώνων στολῆν, καὶ φέρων πῖλον κατάφορτον ἐκ πετρῶν ἀλέκτορος, ὃν ἔφερεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του οὕτως ὥστε ἡ μία τῶν γωνιῶν ἤγγιζε τὴν δεξιὰν ἐπωμίδα, ἐνῶ ἡ ἑτέρα ἠνωρθοῦτο πρὸς τὸν οὐρανόν. Ὑπὸ τοῦ στενοῦ καὶ καταρτοκαμένου ὑπὸ βραδείων ῥυτίδων μετώπου του, αἵτινες ἐμαρτύρουν ἐνδελχεῖς καὶ πολυμερίμους ἀσχολίας, δύο μακρὰ καὶ δασεῖα ὄφρυς, ἃς τὸ σύνθετος συνοφρύωμα τοῦ δερματός του διέγραφεν ἀκανονίστως, ἔκρυπτον σχεδὸν ὀλοτελῶς τοὺς κυανοὺς αὐτοῦ ὀφθαλμούς. Ἡ ἰδιάζουσα τῶν βλεμμάτων ζωηρότης μετὰ τῆς μικρᾶς αὐτοῦ ῥινὸς καὶ τοῦ προτεταμένου χείλους του, παρίστη τι ἀλλοκότως ἄγριον ἐν τῇ κεφαλῇ, ἧτις στηριζομένη ἐπὶ βραχυτάτου λαμποῦ καὶ κλίνουσα συνήθως πρὸς τὰ ἔμπρός, ἐφαίνετο οἷον ἀνακαυμένη ἐπὶ τῶν ἐπωμίδων του. Εἰς τὸν ἦχον τῆς μουσικῆς ταύτης, ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ἀνδρῶν τούτων, οὗς εἶχε μορφώσει, εἰς τὴν ἐρροθμον ἀντήχησιν τῶν βημάτων αὐτῶν, τότε ὅλος ἐφαιδρύνετο. Εἶδος πυρτοῦ τὸν κατεῖχεν, ὅστις τοῦ ἐξήπτε τὸ πρόσωπον. Οἱ συνοσπασμένοι αὐτοῦ βραχίονες ἐστηρίζοντο ἀκάμπτως κατὰ μῆκος τοῦ σώματός του, ἀπ' οὗ οἱ ἀκίνητοι ἰσχυροὺς καρποὶ τῶν χειρῶν καὶ συνοσφριμένοι νευρικοὶ ἀπεκαλύρνοντο ἐνῶ οἱ πόδες του ἐν διηγεκῆ κινήσει, ὑπέκρουον τὸν ῥυθμόν, καὶ ἡ λαρυγγώδης φωνὴ αὐτοῦ ἔστιν ὅτι, μεταξὺ τῶν ἐντόνων προσταγμάτων του ἐξέπεμπεν ἦχος βραγχνώδεις καὶ διακεκομμένους, οἵτινες οὐδὲν εἶχον τὸ ἀνθρώπινον ἐκφράζοντα ἐν ἀλλὰ ἢ τὴν εὐχαριστήριον του, ἐὰν τὰ πάντα κατ' ἀρέσκειαν αὐτοῦ ἔβανον, ἢ τὴν ὀργὴν του, ἐὰν συνέβαινε τι τὸ ἀντιβαῖνον εἰς τὴν πειθαρχίαν. Ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτη περιπτώσει, αἱ τιμωρία ἦσαν σχεδὸν πάντως τρομεραὶ, ἐπειδὴ τὸ ἐλάχιστον σφάλμα συνετίγχετο, διὰ τὸν στρατιώτην, τὴν φυλάκισιν, καὶ διὰ τὸν στρατηγὸν τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ βαθμοῦ.

Ἡ ἀσθηρότης αὕτη, ἄλλως τε, δὲν περιορίζετο μόνον ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐξετείνετο ἐπὶ πάντων τῶν περὶ αὐτόν, καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν ζώων. Ἡμέραν τινὰ διέταξε νὰ κρεμασθῆ ἐν τῷ κλωβῷ αὐτοῦ

πίθηκος ὅστις μέγαν θόρυβον ἐποίησε, πρὸς ὅστις ἔκαμε παραπάτημα, διότι τῷ ἐγαλάρωσε τὰς ἡμίας, κατεμαστιώθη, τέλος κῶνον τις ὅστις τὸν ἐξέπνισε τὴν νύκτα ὀρούμενος ἐτυφεκισθῆ.

Καὶ ἐν τῇ εὐθυμίᾳ του δὲν ἦτο ὀλιγώτερον ἄγριος ἢ ἐν τῇ ὀργῇ του. Ἐκάμπτετο ἀναγχεῖσθαι, ἔτριβε φαίδρως τὰς χεῖρας καὶ ἔτυπεν ἐναλλάξ διὰ τῶν δύο αὐτοῦ ποδῶν τὴν γῆν. Ἐν ταυταῖσι στιγμῇ ἔτρεχε πρὸς τὸ προστυχόν παιδίον, τὸ ἔστρεψε τὸ μετέστρεψεν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, περιέβαλλε διὰ τῶν χειρῶν τοῦ παιδίου τὸν τράχηλον αὐτοῦ, ἔσφιγγε διὰ τῶν δακτύλων αὐτοῦ τὰς παρειὰς τοῦ παιδίου, ἐκέντα τὴν ῥίνα του, καὶ τέλος τὸ ἀπέλυε θέτων εἰς τὴν χεῖρά του χρυσοῦν νόμισμα.

Ἐπὶ τὸν ὅμως καὶ ὄρα, καθ' ἃς οὔτε ὑπὸ τῆς χαρᾶς οὔτε ὑπὸ τῆς ὀργῆς εὐρίσκατο τὸ κράτος, ἀλλ' ὑπὸ παντελοῦς καταλαμβάνετο χωνύσεως καὶ βραδείας μελαγχολίας. Τότε ἀσθενῆς ὡς γυνή, ἐξέβαλλε στεναγμούς καὶ ἐκωλύετο ἐπὶ τῶν ἀνακλιντρῶν καὶ τοῦ δαπέδου. Οὐδεὶς ἠδύνατο τότε νὰ πλησιάσῃ αὐτόν. Μόνον κατὰ τὰς στιγμὰς ταύτας, τὰ παράθυρα καὶ ἡ θύρα αὐτοῦ ἠνοιγόντο, καὶ γυνὴ τις ἐξανθὴν ἔχουσα τὴν κόμην καὶ ὠχρὰ τὴν ὄψιν ὑψηλὴ τὸ ἀνάστημα καὶ λεπτοφυῆς, φέρουσα συνήθως ἐσθῆτα λευκὴν καὶ ζώνην κυανόχρουν, διήρχετο ὡς ὀπτασία. Ἐπὶ τῇ θεᾷ ταύτῃ, ἧτις ἐξήσκει ἐπὶ τοῦ Τσάρεβιτς μαγικὴν ἐπιρροήν, ἡ νευρικὴ αὐτοῦ εὐαισθησία ἐπετεινετο, οἱ στεναγμοὶ του εἰς λυγμοὺς μετεβάλλοντο καὶ ἔχεν ἄφθονα δάκρυα. Ἀκολουθῶν ἡ κρίσις παρήρχετο, ἡ γυνὴ ἐκάθητο πλησίον του, ἔθετε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῶν γονάτων αὐτῆς, καὶ ὁ παράδοξος ἀνὴρ ἀπεκοιμήτο καὶ ἀνηγείρετο φαίδρως. Ἡ γυνὴ αὕτη ἦτο ἡ Ἰωάννα Γρουδζάνσκα, ὁ φύλαξ ἄγγελος τῆς Πολωνίας.

Ἡμέραν τινὰ, καθ' ἣν αὕτη προσήρχετο, παιδίον εἰσέτι, ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναφ, πρὸ τῆς εἰκόνας τῆς Θεοτόκου, στέφανος ἐξ ἀμαράντων κείμενος ὑπὸ τὴν εἰκόνα, ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς, καὶ εἰς γέρον Κοζάκος ἐκ τῆς Οὐκρονίας, ὅστις ἐθεωρεῖτο ὡς προφήτης, ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς περὶ τοῦ συμβάντος τούτου, προεῖπεν ὅτι ὁ ἄγιος οὗτος στέφανος, ὅστις οὐρανῶθεν ἔπεσεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς, ἦτο προμήνυμα ἐκείνου ὅστις ἦτο προωρισμένος αὐτῇ

ἐπὶ τῆς γῆς. Ὁ τε πατήρ καὶ ἡ θυγάτηρ ἐλησμονήσαν τὴν προρρησαν ταύτην, ἢ μᾶλλον δὲν ἐνεθυμούοντο πλέον αὐτήν, εἰμὴ ὡς ὄνειρον, ὅτε ἡ τύχη ἔθεσε τὴν Ἰωάνναν καὶ τὸν Κωνσταντίνον ἕναντι ἀλλήλων.

Τότε ὁ ἄνθρωπος οὗτος ὁ κατὰ τὸ ἦμισυ ἄγριος, ὑπὸ σφοδρῶν καὶ κυριαρχικῶν παθῶν ἐλαυνόμενος, ἐγένετο ὡς παιδίον δειλὸς· αὐτός, εἰς ὃν οὐδὲν ἀντίστατο, ὅστις διὰ μιᾶς λέξεως διέθετε τὴν ζωὴν τῶν πατέρων καὶ τὴν τιμὴν τῶν παρθένων, ἦλθε συνοσταλμένος νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ γέροντος τὴν χεῖρα τῆς Ἰωάννας, καθικετεύων αὐτὸν νὰ μὴ ἀποποιήθῃ αὐτῷ ἀγαθόν, ἀνευ τοῦ ὁποίου δὲν ὑπῆρχε πλέον δι' αὐτόν εὐτυχία ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ γέρον ἀνεμνήσθη τότε τῆς προρρήσεως τοῦ Κοζάκου, εἶδεν ἐν τῇ αἰτήσει τοῦ Κωνσταντίνου τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν βουλῶν τῆς θείας Προνοίας καὶ δὲν ἔκρινεν ὀρθὸν νὰ ἐναντιωθῆ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν. Ὁ μέγας δούξ λοιπὸν ἔλαβε τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ καὶ τὴν τῆς θυγατρὸς του, ὑπέλειπετο ἡ τοῦ αυτοκράτορος.

Ταύτην ἠγόρασε διὰ τῆς παρατήσεως.

Ναί, ὁ παράδοξος οὗτος καὶ ἀκατανόητος ἀνὴρ, ὅστις ὅμοιος τῷ Ὀλυμπίῳ Διὶ προξέεινε τρόμον εἰς ὀλόκληρον λαὸν συνοσφρούμενος, ἔδωκε διὰ τὴν καρδίαν μιᾶς νεάνιδος τὸ διπλοῦν αὐτοῦ στέμμα τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, δηλαδή βασιλεῖον καλύπτον τὸ ἔβρομον μέρος τῆς ὑψηλίου, μετὰ τῶν πενήντα τριῶν αὐτοῦ ἑκατομμυρίων κατοίκων καὶ τῶν ἐξ θαλασσῶν, αἵτινες λούουσι τὰς παραλίας του. Εἰς ἀνάλλαγμα ἡ Ἰωάννα Γρουδζάνσκα ἔλαβε παρὰ τοῦ αυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τὸν τίτλον τῆς πριγκηπισσῆς τοῦ Λόβιτζ.

Τοιοῦτος ἦν ὁ ἀνὴρ μετὰ τοῦ ὁποίου ἐμελλον νὰ εὐρεθῶ κατὰ πρόσωπον· ἀφίκετο εἰς Πετροῦπολιν, ἐθρυλεῖτο, διότι εἶχε ἀνακαλύψει ἐν Βαρσοβίᾳ τὸν μίτον εὐρείας συνομοσίας διαδεδομένης καθ' ἅπασαν τὴν Ῥωσίαν, ἀλλ' ὁ μίτος οὗτος συνετρίβη μετὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ διὰ τῆς πεισματώδους σιωπῆς τῶν δύο συνομοστῶν, οὗς ἔθεσεν ὑπὸ κράτησιν. Ἡ περίστασις προφανῶς ἦν ἡμισυ εὐνοϊκὴ εἰς ὑποβολὴν οἰτήσεως οἷα ἡ ἐμῇ. Ἐφ' ἀμάξης ἀπῆλθον τὴν πρωίαν τῆς ἐπαύριον διὰ Στρέλνα ἐφοδιασμένος δι' ἐπιστολῆς πρὸς τὸν στρατηγὸν Ρόδνα, ὑπαπιστήν τοῦ Τσάρεβιτς, καὶ ἀναφορὰς πρὸς τὸν αυτοκρά-

Ο ΜΙΚΡΟΣ ΦΥΓΑΣ ΕΚ ΤΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ.

τορα Ἀλέξανδρον. Μετὰ δίωρον πορείαν ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς ὁδοῦ περιβαλλομένης δεξιόθεν ἐντελῶς ὑπὸ ἐξοχικῶν οἰκιῶν, ἀριστερόθεν δὲ ὑπὸ πεδιάδων, αἵτινες ἐκτείνονται μέχρι τοῦ κόλπου τῆς Φιλανδίας, ἀφικόμεθα εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ Ἁγίου Σεργίου, τοῦ μάλιστα τιμωμένου μετὰ τὸν ἅγιον Ἀλέξανδρον Νιεύσκη, καὶ μετὰ δέκα λεπτὰ εἴχομεν ἔλθει εἰς τὸ χωρίον. Κατὰ τὸ ἥμισυ τῆς μεγάλης ὁδοῦ καὶ πλησίον τοῦ ταχυδρομείου ἐστράφημεν πρὸς τὰ ἀριστερὰ μετὰ τινα δευτερόλεπτα εὐρισκόμην πρὸ τοῦ πύργου. Οἱ φρουροῦντες στρατιῶται ἠθέλησαν νὰ μ' ἐμποδίσωσιν, ἀλλ' ἔδειξα τὴν ἐπιστολὴν μου διὰ τὸν κ. δὲ Ρόδνα, καὶ ἡ εἰσοδος μοὶ ἀπέβη ἐλευθέρα. Ἀνέβην τὴν ἐξωτερικὴν κλίμακα καὶ ἐπαρουσιάσθην εἰς τὸν ἀντιθάλαμον. Ὁ κ. δὲ Ρόδνα, εἰργάζετο μετὰ τοῦ Τσάρεβιτς. Ἀνέμενον ἐντὸς αἰθούσης, ἤς κάτωθι ἦσαν λαμπροὶ κήποι τεμνόμενοι ὑπὸ διώρυχος, ἤτις ἐκβάλλει ἀπ' εὐθείας εἰς τὴν θάλασσαν, ἐνῶ ἀξιωματικὸς τις ἐκόμιζε τὴν ἐπιστολὴν μου· μετὰ μικρὸν ὁ αὐτὸς ἀξιωματικὸς ἐπανήλθε καὶ μοὶ εἶπε νὰ εἰσέλθω. Ὁ Τσάρεβιτς ἦν ὄρθιος στηρίζομενος ἐπὶ τῆς ἐστίας, ἐπειδὴ, μολοντὶ ὁ Σεπτέμβριος μόλις ἤγγιζε περὶ τὸ τέλος του, ὁ καιρὸς ἤρξατο νὰ γίνηται ψυχρὸς· ἔπαυσε τοῦ νὰ ὑπαγορεύῃ ἐπιστολὴν τινα πρὸς τὸν καθήμενον δὲ Ρόδνα. Ἠγνόνουν ὅτι ἐμελλον τόσῳ ταχέως νὰ εὐρεθῶ ἐνώπιον αὐτοῦ.

Μόλις κλεισθείσης τῆς θύρας προέτεινε τὴν κεφαλὴν οὐδεμίαν ἄλλην τοῦ σώματος ποιῶν κίνησιν καὶ προσήλων ἐπ' ἐμοῦ τοὺς δύο διαπεραστικούς αὐτοῦ ὀφθαλμούς.

- Ἡ πατρίς σου; μοὶ εἶπεν.
- Ἡ Γαλλία, Ὑψηλότατε.
- Ἡ ἡλικία σου;
- Εἰκοσιεξαετής.
- Τὸ ὄνομά σου;
- Γ...
- Καὶ εἶσαι σὺ ὁ θέλων νὰ τύχης τοῦ προνομίου διδασκάλου τῆς ὀπλοαρχηγικῆς εἰς ἐν τῶν συναγαμάτων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ ἀδελφοῦ μου;
- Τοῦτο εἶναι τὸ ἀντικείμενον ὅλης μου τῆς φιλοδοξίας.
- Ἀξίσις ὅτι εἶσαι κάτοχος ἐξόχου ἰκανότητος;
- Ζητῶ διὰ τοῦτο συγγνώμην παρὰ τῆς Ὑμετέρας Αὐτοκρατορικῆς Ὑψηλότητος, δὲν εἶπον τοῦτο, ἐπειδὴ δὲν ἀρμόζει εἰς ἐμὲ νὰ τὸ εἶπω.
- Οὐχί, ἀλλὰ τὸ φρονεῖς;
- Ἡ Ὑμετέρα Αὐτοκρατορικὴ Ὑψηλότης γνωρίζει ὅτι ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι τὸ κυριώτατον ἀμάρτημα τῆς ἀθλίας γεννεᾶς τῶν ἀνθρώπων· ἄλλως τε ἔδωκα διαγωνισμὸν ξιφομαχίας, καὶ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης δύναται νὰ πληροφορηθῇ.
- Γνωρίζω τί συνέβη, ἀλλ' εἶχες νὰ κάμῃς μὲ ἐρασιτέχνας δευτέρας δυνάμεως.
- Διὰ τοῦτο ἐφείσθην αὐτῶν.
- Ἄ! ἐφείσθης αὐτῶν, καὶ ἂν δὲν ἐφείδετο αὐτῶν, τί ἤθελε συμβῆ;
- Θὰ τοὺς ἤγγιζον δεκάκις ἐνῶ ἐκείνοι ἐμὲ δις.
- Ἄ! ἄ!... οὕτως, ἐπὶ παραδείγματι, ἐμὲ ἤθελες ἐγγίσει δεκάκις ἐπὶ δύο;
- Κατὰ τὰς περιστάσεις.
- Πῶς! κατὰ τὰς περιστάσεις;
- Μάλιστα, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὅπως δηλαδὴ ἡ Ὑ. Ἄ. Ὑψηλότης θὰ ἐπεθύμει νὰ προσενηχθῶ πρὸς Αὐτήν. Ἐάν ἀπατιῆ νὰ προσενηχθῶ πρὸς Αὐτήν ὡς πρὸς πρίγκηπα, Αὐτὴ ἤθελε μὲ ἐγγίσει δεκάκις, ἐνῶ ἐγὼ δις. Ἐάν Αὐτὴ ἐπιτρέπη, ἵνα μεταχειρισθῶ Αὐτήν ὡς πάντα ἄλλον, πολὺ πιθανὸν ἦθελεν εἰσθαι ὅτι θὰ Τὴν ἤγγιζον δεκάκις καὶ Αὐτὴ ἐμὲ δις.
- Λουμπένσκη, ἐφώνησεν ὁ Τσάρεβιτς τρίβων τὰς χεῖρας, Λουμπένσκη, τὰ ξίφη μου.
- Ἄ! ἄ! κύριε καυχηματία, τώρα θὰ ἴδωμεν.
- Πῶς, ἐπιτρέπει ἡ Ὑ. Ὑψηλότης;

- Ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης δὲν ἐπιτρέπει, ἡ Ἡμ. Ὑψ. ἀπατιῆ νὰ τὴν ἐγγίσης δεκάκις, μήπως τυχὸν φαντάζεσαι νὰ ὀπισθοχωρήσης;
- Ἦλθον εἰς τὸν πύργον τοῦ Στρέλνα, διὰ νὰ τεθῶ ὑπὸ τὴν διάθεσιν τῆς Ὑμ. Ὑψ. τί λοιπὸν διατάττει;
- Ἔστω! λάβε τὸ ξίφος τοῦτο, καὶ τὴν προσωπίδα ταύτην, καὶ δοκιμάσωμεν ὀλίγον.
- Ἡ Ὑ. Ὑψηλότης μὲ βιάζει εἰς τοῦτο;
- Ἐ! Ναί, ἑκατοντάκις, χιλιάκις, ἑκατομμυριάκις, καί.
- Εἶμαι ἔτοιμος.
- Θέλω τὰ δέκα μου κτυπήματα, ἀκούεις, εἶπεν ὁ Τσάρεβιτς ἀρχίζων νὰ μὲ προσβάλῃ, τὰ δέκα μου κτυπήματα, ἀκούεις, οὔτε ἐν ὀλιγώτερον. Δὲν σοῦ χαρίζω οὐδὲ ἓν... Χά, χά!
- Εἶ καὶ προκαλούμενος ὑπὸ τοῦ Τσάρεβιτς, ἠροκούμεν ν' ἀποκρούσω καὶ δὲν ἀνταπέδιδον.
- Ἐ καλὰ! ἀνέκραξεν οὕτως ἐξαπτόμενος, νομίζω ὅτι φείδεσαι ἐμοῦ. Περίμενε, περίμενε... χά, χά! Καὶ τὸν ἔβλεπον ἐρυθριῶντα διὰ μέσον τῆς προσωπίδος αὐτοῦ, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς του αἵματος πληρουμένους.
- Ἐ, λοιπὸν! ποῦ εἶναι τὰ δέκα σου κτυπήματα;
- Ὑψηλότατε, τὸ σέβας...
- Ὑπαγε εἰς τὸν διάβολον μὲ τὸ σέβας σου! κτύπα, κτύπα. Ἐποιεσάμην παρευθὺς χρῆσιν τῆς ἀδείας καὶ τὸν ἤγγισα τρίς κατὰ συνέχαιαν.
- Καλὰ! καλὰ! ἀνέκραξεν οὕτως, ἡ σειρά μου...
- Νά... Χά! σὲ ἤγγισα, σὲ ἤγγισα.
- Ἦτο ἀληθές.
- Νομίζω ὅτι ἡ Ὑ. Ὑψηλότης δὲν φείδεται ἐμοῦ, καὶ πρέπει νὰ λογαριασθῶ μετ' Αὐτῆς.
- Κάμε τὸν λογαριασμὸν σου, κάμε χά, χά!
- Τὸν ἤγγισα τετράκις ἐκ νέου, καὶ ἐκείνος πάλιν ἤπαξ ἀντικρούων.
- Σὲ ἤγγισα, σὲ ἤγγισα, ἀνέκραξεν ὅλως χαίρων καὶ κροτῶν τοὺς πόδας. Ρόδνα, εἶδες ὅτι τὸν ἐκτύπησα δύο ἐπὶ ἑπτὰ.
- Δύο ἐπὶ δέκα, Ὑψηλότατε, ἀπεκρίθην θίγων αὐτὸν καὶ ἐγὼ.
- Καλὰ, καλὰ! ἐφώνησεν ὁ Τσάρεβιτς... καλὰ, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ νὰ τοὺς μάθῃς νὰ ξιφομαχοῦν, εἰς τί θέλεις ἵνα τοῦτο χρησιμεύσῃ εἰς τοὺς ἱππεῖς μου; Ἡ ῥομφαία καὶ ἡ σπάθη χρειάζονται. Γνωρίζεις νὰ μεταχειρίζησαι σὺ τὴν σπάθην;
- Διαχειρίζομαι καὶ ταύτην μετὰ τῆς αὐτῆς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦτρον ἐπιδειξιότατα.
- Ναί; Ἐ λοιπὸν! μὲ τὴν σπάθην, θὰ ὑπερήσπιζες ἑαυτὸν, περὶ, ἐναντίον ἐφίππου ὀπλισμένου διὰ ῥομφαίας;
- Πιστεύω, Ὑψηλότατε.
- Τὸ πιστεύεις; δὲν εἶσαι βέβαιος... Ἄ! Ἄ! δὲν εἶσαι βέβαιος περὶ τοῦτου;
- Ἔστω, Ὑψηλότατε, εἶμαι βέβαιος.
- Ἄ! εἶσαι βέβαιος, θὰ ὑπερήσπιζες λοιπὸν ἑαυτὸν;
- Μάλιστα, Ὑψηλότατε.
- Θὰ ἀπέκρουες προσβολὴν λόγχης;
- Μάλιστα, Ὑψηλότατε.
- Ἐναντίον ἐφίππου;
- Ἐναντίον ἐφίππου.
- Λουβένσκη! Λουβένσκη! Ἐκραξεν ἐκ νέου ὁ Τσάρεβιτς.
- Ὁ ἀξιωματικὸς ἐπεφάνη.
- Εἰπέ νὰ μᾶς φέρωσιν ἓνα ἵππον, νὰ μᾶς δώσωσι μίαν λόγχην, μίαν ῥομφαίαν, ἓνα ἵππον, ἔνοσις, ὕπαγε!
- Ἀλλά, Ὑψηλότατε...
- Ἄ! ὀπισθοχωρεῖς, ἄ! ἄ!
- Δὲν ὀπισθοχωρῶ, Ὑψηλότατε, ἐνώπιον οὐδενὸς ἄλλου ἢ τῆς Ὑμετέρας Ὑψηλότητος, πάσαι αἱ ἀπόπειραι αὐταὶ εἶναι δὲ ἐμὲ παιδαία.
- Κατ' ἐμοῦ δὲ τί εἶναι;

— Ἐναντίον τῆς Ὑ. Ὑψ. φοβοῦμαι τόσον νὰ ἐπιτύχω, ὅσον καὶ ν' ἀποτύχω, ἐπειδὴ, ἐάν ἐπιτύχω, ἴσως ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης λησμονήσῃ ὅτι Αὐτὴ μὲ διέταξεν...

— Οὐδὲν λησμονῶ, ἄλλως τε, ἰδοὺ ὁ Ρόδνα ἔμπροσθεν τοῦ ὁποίου σὲ διέταξα καὶ σὲ διατάττω νὰ μὲ μεταχειρισθῆς ὡς θὰ μετεχειρίζεσο αὐτόν.

— Θὰ παρατηρήσω εἰς τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα ὅτι μὲ θέτει εἰς δύοσκολον θέσιν.

— Κόλαξ, ἔλα πονηρὲ κόλαξ· νομίζεις ὅτι οὕτω θ' ἀποκηθήσῃ ἓνα φίλον, ἀλλ' οὐδεὶς ἔχει ἐπ' ἐμοῦ ἐπιρροήν, ἀπ' ἐμαυτοῦ κρίνω, ἔνοσις ἀπ' ἐμαυτοῦ μόνον· ἐπέτυχες τὴν πρώτην φοράν, θὰ ἴδωμεν καὶ τὴν δευτέραν.

Τῇ στιγμή ταύτῃ ἐπεφάνη ὁ ἀξιωματικὸς ἔμπροσθεν τῶν παραθύρων ὁδηγῶν ἵππον καὶ κρατῶν λόγχην.

Ἐχεῖ καλῶς, ἐξηκολούθησεν ὁ Κωνσταντῖνος ἐξορμών, ἐλθε ἐδῶ, εἶπε νέων με νὰ τὸν ἀκολουθήσω, καὶ σὺ Λουβένσκη, ὅς ἀντὶ σπάθην καταλλήλιον. Ἄ! ἄ! θὰ ἴδωμεν, πρόσσεχε καλὰ, κύριε ὀπλοδιδάσκαλε, τοῦτο μόνον σοὶ λέγω, ἢ σὲ σουβρίζω ὡς τοὺς βατράχους οἵτινες εὐρίσκονται εἰς τὴν σκιάδα.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Κωνσταντῖνος ἐπήδησεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του, ἀγρίου τέκνου τῶν στεπεῶν, οὗ ἡ χαιτὴ καὶ ἡ οὐρὰ ἐσάρωνον τὴν γῆν, καὶ τὸν ἠνάγκασε νὰ κάμῃ δι' ἐξαίρετον ἐπιδειξιότατος καὶ ὅλως παίζων διὰ τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ, τοὺς δυσκολωτέρους ἐξελιγμούς. Ἐν τῷ μεταξὺ τοῦτω, μοὶ ἔφερον τρεῖς ἢ τέσσαρας σπάθας προσκαλούντές με ἵνα ἐκλέξω μίαν ἐξ αὐτῶν· ἡ ἐκλογή μου παρευθὺς ἐγένετο, ἔπειτα τὴν χεῖρα καὶ ἔλαβον τυχαίως.

Καλὰ, καλὰ! εἶσαι ἔτοιμος; μοὶ ἐφώνησεν ὁ Τσάρεβιτς.

— Μάλιστα, Ὑψηλότατε.

Τότε ἐκάλεσε τὸν ἵππον αὐτοῦ ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ ἕτερον ἄκρον τῆς δενδροστοιχίας.

Ἄλλ' εἶναι βεβαίως ἀστείωτης, ἠρώτησα τὸν κ. δὲ Ρόδνα. Ἀπειναντίας, εἶναι σπουδαιότατον, μοὶ ἀπεκρίθη οὕτως· πρόκειται περὶ τῆς ζωῆς σου ἢ τῆς θέσεώς σου· ὑπεράσπισον σεαυτὸν ὡς ἐν μάχῃ, δὲν ἔχω νὰ σοὶ εἶπω εἰ μὴ τοῦτο.

Τὸ πράγμα καθίστατο σοβαρώτερον ὅσον δὲν ἐπίστευον τοῦτο· ἐάν ἐπρόκειτο μόνον νὰ ὑπερασπίσω ἑμαυτὸν καὶ ν' ἀποδώσω κτύπημα ἀντὶ κτυπήματος ἔ! τότε! θὰ ἤλπιζον εἰς αἰσίαν ἀπαλλαγὴν, ἀλλ' ἦδη τὸ πρᾶγμα διέφερε πολὺ· μὲ τὴν ἠγωνιμένην σπάθην μου καὶ τὴν ὀξείαν αἰχμὴν τῆς ῥομφαίας του, ἡ ἀστείωτης ἤδυνάτο ν' ἀποβῆ σπουδαιότατη. Ὅπωςδήποτε εἶχον ἄπαξ περιπλακῆ, ἀδύνατον δὲ ἦτο νὰ ὀπισθοχωρήσω· ἐπεκαλεσάμην εἰς βοήθειάν μου ἄπασαν τὴν ἀταραξίαν καὶ ἐπιδειξιότητά μου καὶ ἀντεμετώπισα τὸν Τσάρεβιτς. Εἶχεν ἦδη φθάσει εἰς τὸ τέλος τῆς δενδροστοιχίας καὶ μετέστρεψε τὸν ἵππον αὐτοῦ. Ἄν καὶ μὲ ἐπληροφόρησε περὶ τοῦτου ὁ κ. δὲ Ρόδνα, ἤλπιζον πάντοτε ὅτι ἦτο παιδιὰ, ὅτε κράζων μοὶ τελευταίαν φοράν: — Εἶσαι ἔτοιμος; ἐφάνη προτείνων τὴν λόγχην καὶ καλπάζων. Τότε μόνον ἐπίσθην ὅτι πρόκειται ἀληθῶς νὰ ὑπερασπίσω τὴν ζωὴν μου, καὶ ἔλαβον θέσιν ἀμύνης.

Ὁ ἵππος ἔτρεγεν ἀπὸ ῥυτῆρος, καὶ ὁ Τσάρεβιτς ἔκλινεν ἐπὶ τοῦ λαμποῦ του οὕτως ὥστε ἐχάνετο ἐντὸς τῆς κυματιζούσης χαιτῆς του, ἤτις ἐσείετο εἰς τὸν ἀέρα· δὲν ἔβλεπον ἢ τὴν κορυφὴν τῆς κεφαλῆς του μεταξὺ τῶν δύο ὤτων τοῦ ἵππου του. Φθάσας πλησίον μου, ἐπεφάνη νὰ μοὶ καταφέρῃ κτύπημα διὰ τῆς σπάθης εἰς τὸ μέσον τοῦ στήθους, ἀλλ' ἀπεμάκρυνον τὸ ὄπλον διὰ τριπλῆς ἀποκρούσεως καὶ ποιῶν ἄλλα ἐπὶ τὰ πλάγια ἀφῆκα ἵππον καὶ ἀναβάτην παρασυρομένους ὑπὸ τῆς φράσ των, νὰ διέλθωσι χωρὶς νὰ μοὶ προσηνήσωσι οὐδεμίαν βλάβην. Ὅτε ὁ Τσάρεβιτς εἶδεν ἀποτυχοῦσαν

τὴν προσβολὴν του, ἐσταμάτησε διὰ μίαν τὸν ἵππον του διὰ θαυμασίας ἐπιδειξιότητος.

— Καλὰ, καλὰ, εἶπεν οὕτως ὡς ἐπαναρχίζομεν.

Καὶ χωρὶς νὰ μοὶ παράσχῃ τὸν καιρὸν ἵνα ποιήσω παρατήρησιν τινα, περιστέρεψε τὸν ἵππον του ἐπὶ τῶν ὀπισθίων αὐτοῦ ποδῶν ἀπεμακρύνθη ἐκ νέου, καὶ ἐφωτίσας με, ἐάν ἤμην ἔτοιμος, ἐπανήλθε μετὰ πλείονος ἔτι μανίας ἢ τὴν πρώτην φοράν, ἀλλ' ὡς τότε, εἶχον τοὺς ὀφθαλμούς προσηλωμένους ἐπὶ τῶν ἰδικῶν του καὶ οὐδεμίαν κινήσεσιν του μὲ διέφευγε· οὕτως ἐπωφελοῦμενος τῆς στιγμῆς ἀπέκρουσα πάλιν τὴν ἐπίθεσιν καὶ ἔκαμα ἄλλα πρὸς τὰ δεξιὰ, οὕτως ὥστε ἵππος καὶ ἵππεὺς διήλθον ἐκ νέου πλησίον μου ἀκινδύνως ὡς καὶ πρὸ μικροῦ. Ὁ Τσάρεβιτς ἀφῆκε κραυγὴν ὁμοίαν βρυχηθμῷ. Εἶχεν ἐνθουσιασθῆ διὰ τὸν ἀγῶνα τοῦτον, ὡς δι' ἀληθῆ μάχην, καὶ ἤθελε νὰ ἀπολήξῃ οὕτως πρὸς τιμὴν του. Ὅθεν ἐνῶ ἐνόμιζον ὅτι ἀπηλλάγη, τὸν εἶδον παρασκευαζόμενον εἰς τρίτην ἐφόρμησιν. Τὴν φοράν ταύτην, ἐπειδὴ εὕρισκον τὴν ἀστείωτητα λίαν παραταθείσαν, ἀπεφάσισα ἵνα αὐτὴ ἡ τελευταία. Τῷ ὄντι, τὴν στιγμήν, καθ' ἣν τὸν εἶδον ἔτοιμον τοῦ νὰ μὲ προσβάλῃ, ἀντὶ ν' ἀρκεσθῶ τὴν φοράν ταύτην εἰς ἀπλήν ἀπόκρουσιν, ἐκτύπησα δι' ἰσχυροῦ ἐπισημοῦ τὴν λόγχην, ἤτις κοπέισα εἰς δύο, ἀφώπλισε τὸν Τσάρεβιτς· τότε ἀπάξων καὶ ἐγὼ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου, τὸν ἐσταμάτησα τόσον βιαίως, ὥστε ἐκάμφθη ἐπὶ τῶν ὀπισθίων του ποδῶν· συγχρόνως διηρθῆνα τὴν αἰχμὴν τῆς σπάθης μου ἐπὶ τὸ στήθος τοῦ Τσάρεβιτς.

Ὁ στρατηγὸς δὲ Ρόδνα ἀφῆκε κραυγὴν ἄρμου, ἐνόμισεν ὅτι θὰ ἐφρόνεον τὴν Α. Ὑψηλ. Ὁ Κωνσταντῖνος τὴν αὐτὴν ἰδέαν θὰ ἐσχημάτισεν ἐπίσης, διότι τὸν εἶδον ὠχριῶντα. Ἀλλὰ πάραυτα ἔκαμον βῆμα πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ὑποκλινόμενος ἐνώπιον τοῦ μεγάλου δοκῆος.

— Ἰδοῦ, Ὑψηλότατε, τῷ εἶπον, τί δύναμαι νὰ διδάξω εἰς τοὺς στρατιώτας τῆς Ὑμ. Ὑψηλ. ἐάν Αὐτὴ μὲ κρίνῃ ἄξιον νὰ μὲ ὀνομάσῃ διδάσκαλον αὐτῶν.

— Ναί, διάβολε! ναί, ἀξίσεις καὶ θὰ ἔχῃς ἐν σύνταγμα σοὶ τὸ ὑπόσχομαι... Λουβένσκη! ἐξηκολούθησεν οὕτως κατερχόμενος τὸν ἵππον, ὁδήγησεν τὸν Πούλη εἰς τὸν σταῦλον, καὶ σὺ ἐλθέ, ἵνα ἐπισημειώσω τὴν ἀναφοράν σου. Ἠκολούθησα τὸν Μέγαν δοῦκα ὅστις μὲ ἐπανέφερεν εἰς τὴν αἰθουσαν, ἔλαβε γραφίδα καὶ ἔγραψε κάτωθεν τῆς αἰτήσεώς μου. „Συνιστῶ λίαν ταπεινῶς εἰς τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα τὸν ὑπογεγραμμένον, θεωρῶν αὐτὸν ἐντελῶς ἄξιον ἵνα τύχῃ τῆς χάριτος ἣν ἐξαιτεῖται.“

— Καὶ τώρα λάβε τὴν ἀναφοράν ταύτην, μοὶ εἶπεν οὕτως, καὶ ἐγγείρισον αὐτὴν εἰς τὸν Αὐτοκράτορα σὺ ὁ ἴδιος. Φυλακίσεις βεβαίως ἀν συλληφθῆς ὁμίλων Αὐτῷ, ἀλλὰ μὲ τὴν πίστιν μου! ὅστις οὐδὲν κινδυνεύει οὐδὲν ἐπιτυγχάνει. Ὑγίαινε καὶ ἂν ποτὲ διέλθῃς ἐκ Βαρσοβίας, ἐλθε νὰ μὲ ἴδῃς.

Ἡ ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

(Μετὰ εἰκόνας.)

Τόσον ἐν τῇ ἐκλογῇ τῆς ὑποθέσεως ὡς καὶ ἐν τῇ τεχνικῇ ἐκτελέσει χαρισιότατη εἶνε ἡ ἐν σελ. 313 αὕτη εἰκὼν τοῦ γνωστοῦ γερμανοῦ καλλιτέχνου κ. Γουσταίου Ἰγλερ.

Μετὰ φιλοσόργου ἠνδιαφέροντος καὶ περιεργίας ἡ μήτηρ παρ' αὐτὴν ἔχουσα τὴν οὐχ ἦτρον περιεργὸν μικρὸν ἀδελφὴν ἀναγνώσκει τὴν πρώτην ταύτην ἐπιστολὴν, ἣν ὁ μικρὸς γραμματικισμὲνος υἱὸς τῆς ἀπευθύνει κατὰ σύστασιν αὐτῆς εἰς τὸν ἀπόντα πατέρα. Φυσικωτάτη ἰδίως εἶνε ἡ στάσις τοῦ μικροῦ ἐπιστολογράφου, ἐν τῇ ἐκφράσει τοῦ ὁποίου διαφαίνεται ἰκανοποίησις τις ἐπὶ τῷ κατορθώματι, ἀλλὰ καὶ ἐνδοιασμός περὶ τῆς πλήρους αὐτοῦ ἐπιτυχίας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΠΗΛΕΙΑ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΡΩΜΑΙΟΙΣ.

Οί Ρωμαίοι, ὡς γνωστόν, διέλαμψαν κατὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, ἀλλὰ τῆς τέχνης ταύτης ἡ ἀκμὴ ἐπῆλθε βραδέως. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἱστορίας τοῦ ῥωμαϊκοῦ λαοῦ ἡ ῥωμαϊκὴ κατοικία ἦν ἀπλοῦστατα παράπηγμά τι ἐκ σανίδων διακρινομένη ὑπὸ τὸ ὄνομα taberna.

Ὅτε βραδύτερον ἡ Ρώμη ἀπέκτησεν ἀληθεῖς οἰκοδομίας παρέμεινε μὲν ἡ ὀνομασία αὕτη, ἀλλ' ἐσήμανε τὰ ἐργαστήρια καὶ ἐν γένει ἀπλοῦν τι παράπηγμα προβάλλον ἐπὶ τῆς προσόψεως τοῦ οἴκου, ἐφ' οὗ ἦν ἐστηρικμένον ἢ ὑπὸ τὰς κίονσοτοιχίας τῶν ἀγορῶν ἐνδρυσμένον. Ἐπὶ μακρὸν οἱ Ρωμαῖοι βραδείαν ἔτρεφον πρὸς τὸ ἐμπόριον καὶ πρὸς τοὺς μετερχομένους τοῦτο περιφρόνησιν. Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶνε παράδοξον, δὲν εἶχον ἀνάγκας· ἀλλ' ἐφ' ὅσον ἐπεξέτεινον τὰς κατακτήσεις τῶν προσοικειούμενοι κυρίως τῶν δεδουλωμένων ὑπ' αὐτῶν λαῶν τὰς κακίας, ὡς συνήθως συμβαίνει τοῖς κατακτηταῖς, ἐπολλαπλασιαζόντο καὶ αἱ ἀνάγκαι τῶν, πρὸς ἱκανοποίησιν δὲ τούτων κατενόησαν ὅτι δὲν ἐπῆρκουν αἱ κατακτήσεις, αἵτινες δὲν ἦσαν ἀπεριόριστοι, ἐν ᾧ τὸ ἐμπόριον ἀναπτύσσεται ἀπαύστως καὶ ἐπ' ἄπειρον. Ἐπεδύθησαν λοιπὸν εἰς τὸ ἐμπόριον μετὰ ζήλου σχεδὸν εἰπεῖν φανατικοῦ ἐν παντὶ τὸ κέρδος ἐπιδιώκοντες, ἀψηφόντες τοὺς ἐσχάτους τῶν κινδύνων ὑπὲρ τινος ἐμπορικοῦ σκοποῦ ἀπαρallάκτως ὡς οἱ νεώτεροι τῶν ἐμπορευομένων, ἐν δὲ τῇ ἐσωτερικῇ ἐνθαρρύνοντες τὸ λιανικὸν ἐμπόριον, ὕπερ ἀπαραίτητον ἐστὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ βοήθημα.

Τότε ἀνηρέθησαν ἐν Ρώμῃ ἀληθῆ μέγαρα, ὧν τὸ ἰσόγειον κατεῖχτο ὀλόκληρον ὑπὸ σειρᾶς ἐργαστηρίων (tabernae) ἰδιαίτερος πάντοτε ἐνοικιαζόμενα εἰς παντοειδῶν ἐμπορευμάτων λιανοπώλας. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐν ἀρχῇ ἰδίως, ὁ μικρέμπορος εἶχεν ἀλλαγῶν τὴν κατοικίαν του, ἐν δὲ τῇ ἐργαστηρίῳ αὐτοῦ ἔμενε μόνον κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας ἐν ταῖς ὥραις τῆς πωλήσεως· ἐπομένως οὐδεμία ὑπῆρχε μετὰ τὸ ἐργαστηρίου τούτου καὶ τῆς εἰς ἣν ἀνήκεν οἰκίας συγκοινωνία, ἀλλ' ἐν Πομπηΐ ἀνεκαλύφθησαν ὅπως διαφόρους ἔχοντα τὰς διατάξεις ἐργαστήρια. Εὐκόλος εἶνε ἡ περιγραφή αὐτῶν, καθόσον πάντα κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσὶ κατεσκευασμένα πρότυπον.

Μεταξὺ τῶν δύο τοίχων τοῦ χωρίσματος χώρος κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον εὐρύς κλειόμενος ἐν καιρῷ νυκτὸς διὰ παχέων καὶ στερεῶν ξυλίνων παραθυροφύλλων εἰσαγομένων ἐντὸς ἐπιμήκους ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἐσοκαμμένης ἐντομῆς καὶ διὰ κλείθρου ἢ ἀλύσσους προσδεδεμένων. Ἀνοικτὸν τὸ ἐργαστήριον παρίστην ἐκ τῶν ἐμπροσθεν τοίχων ὅσον τὸ ἦμισυ μετρίου ἀνδρωπίου ἀναστήματος, κατέχοντος δὲ τὰ τρία τέταρτα τοῦ ὅλου· τὸ λοιπὸν ἀφίεται διὰ τὸν πρὸς διὰ βασιν χώρον· ἐν τῇ τοιχώματι τούτῳ, ποικιλοτρόπως κεκοσμημένῳ καὶ κεκαλωμένῳ, εἴρηται ἡ τράπεζα καὶ τὸ ταμίσιον, ὡς νῦν λέγομεν. Ἐνταῦθα συνήθως εἴρηται τὰ πάντα καὶ τὸ κυλικεῖον αὐτό· ἀλλ' οὐχὶ σπανίως εἰς τὰ ἐν Πομπηΐ ἀνεκαλυφθέντα μνημεῖα βλέπει τις προσρητημένους εἰς τὰ ἐργαστήρια ταῦτα καὶ ὀπισθοδόμους ἀπὸ τῶν ὁποίων φαίνεται κλιμαξὶ ὀδηγοῦσα εἰς ὑπερκειμένην ὀροφὴν, ἧτις ἐχρησίμευον ἀναμφιβόλως ὡς κατοικία τοῦ ἐμποροῦ. Πρὸ τοῦ ἐργαστηρίου ὑπάρχει στενὴ περιδρομὴς, ἧς αἱ ἐκ τερψίδους λίθου περικυκλοὶ διπλῆν ἔφερον ὀπήν, ἐν ᾗ ὁ πελάτης ἐπέρα τοῦ ἵππου του τὰς ἡνίας ἢ τὸν ῥυτήρα τῆς ἡμίονου ἢ τοῦ ὄνου του. Τέλος ἐπὶ τῶν χωρίζοντων τὰ ἐργαστήρια ὑποστυλωμάτων φαίνεται κεχαραγμένον ἢ ἐξωγραφημένον τοῦ ἐμπορίου τὸ εἶδος, ὃ ἕκαστος τῶν ἐμπόρων τούτων μετήρχετο, ἔτι δὲ κοιλίαι ἐπιγραφαῖ, ἀγγελίαι, γνομικὰ, ἀστεία λόγια καὶ γελοιογραφαί. Ἄλλ' οἱ μικρέμποροι τῆς Πομπηΐας ὑπὸ τῆς φρικαλέας καταληφθέντες καταστροφῆς κατέλειπον πρὸς ἡμετέραν ὀδηγίαν, μνημεῖα λίαν ἄλλως εὐγλωττα, τὰ ἐν χρήσει ἐρ-

γαλεῖα καὶ σκεύη, εἰς τρόπον ὥστε εὐκόλον εἶνε ν' ἀναπαραστήσῃ τις οὐ μόνον τὸ ἐγκαταλειμμένον ἥδη ἐργαστήριον, ἀλλὰ καὶ τὰς χαρακτηριστικότητας τῶν ἀνελισσομένων ἐν αὐτῷ σκηρῶν.

Ἐκ τῶν ἀνευρεθέντων τούτων ἐργαλείων ἀνεγνωρίσθησαν εὐχερέστατα τὰ τοῦ ὑποδηματοποιοῦ, τοῦ βυρσοδέψου, τοῦ γραφέως, τοῦ σιδηροουργοῦ ἐργαστήρια. Πῶς νὰ μὴ μαντεύσῃ τις τὸ κούρειον, ὅταν μεταξὺ ἄλλων λίαν πιστωτικῶν ἐνδείξεων ἀπαντᾷ τις τὸν ξυρῶν, τὰς ψαλίδας μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς πρὸς ψίλωσιν τοῦ προσώπου λαβίδος; Μετὰ τῆς αὐτῆς εὐκολίας ἀναγνωρίζει τις τὸ ἐργαστήριον τοῦ χρωματογράφου, καθόσον ὡς καὶ ἐν τῇ τοῦ βαφέως, τοῦ φαρμακοπώλου τοῦ ἀρωματοπώλου καὶ τοῦ ζαχαροπλάστου κατελήφθησαν ἐντὸς αὐτῶν ὁσῖαι περὶ τῆς φύσεως τῶν ὁποίων ἀδύνατον εἶνε τις ν' ἀπατηθῇ. Ἴδου αἱ κινηταὶ σανίδες καὶ τὰ σιδηρὰ ἀρπάγια, ἅτινα προφανῶς ἐχρησίμευον εἰς ἀνάρτησιν ἐδωδῶν πραγμάτων. Τὸ πρὸ ἡμῶν εἶνε βεβαίως κρεωπωλεῖον. Ἄλλως τε ἐν περιπτώσει ἀμφιβολίας ἔχομεν πρὸς ὀδηγίαν ἡμῶν τὰ ἐμβλήματα δι' ἐνὸς πολλῆς σημείου παριστώμενα, καταφανῆ δὲ ἔχοντα τὴν σημασίαν.

Ἐν τῇ κατακεχωσμένῃ πόλει ἀνεκαλύφθη πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ μέγας ἀριθμὸς ἀρτοποιείων, μετὰ τοῦ μύλου, τῆς σκάφης, τοῦ κλιβάνου καὶ ποικίλων ἄλλων ἐργαλείων. Ἐντὸς τινος τῶν ἀρτοποιείων τούτων εὐρέθησαν ἐν τῇ κλιβάνῳ καὶ ὀδηγοῦντα ἄρτοι ἀπηνθρακωμένοι τοῦ ἀρτοποιοῦ μὴ προφθάσαντος ν' ἀποσύρῃ τούτους ἀπὸ τοῦ κλιβάνου.

Οὐδὲ ξενῶνων ἐστέρειτο ἡ Πομπηΐα. Ὑπῆρχον τοιοῦτοι πάσης κατηγορίας, οἱ πλείστοι ὅμως ἐχρησίμευον ὡς σταθμοὶ ἀναφυγῆς εἰς τοὺς χωρικοὺς τοὺς κομίζοντας τὰ προϊόντα τῶν εἰς τὴν ἀγορᾶν (forum) καὶ ὠμοίαν, κατὰ τὴν πρόσοψιν τοῦλάχιστον, τῇ τοῦ ὀψοπώλου ἐργαστηρίῳ· ὁ ὀπισθοδόμος αὐτῶν ἐχρησίμευον ὡς αἰθουσα διὰ τοὺς πελάτας καὶ ἐπὶ τοῦ κυλικεῖου ἔπινον ὡς σήμερον ἐν τοῖς οἰνοπωλείοις ἢ ἐν τοῖς τότε κυρίως οἰνοπωλείοις, ἅτινα οἱ Ρωμαῖοι tabernae vinariae ὠνόμαζον. Ἐπὶ τοῦ πεζοδρομίου ὑπῆρχεν ἐπὶ τῶν ὑποστυλωμάτων ἐρειδομένη μεγάλη ξυλίνη ἢ λιθίνη σκάφη ὕδατος πλήρης, ἵνα πίνωσιν ὕδωρ τὰ κτήνη καὶ οἱ ἄνθρωποι, παρὰ ταύτην δὲ ἐνισχυτὸν λίθος βοηθῶν τοὺς ἀναβάτας ἵνα ἐπιβαίνωσι τοῦ ζώου, διότι ἀναβαλέων χρῆσις κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δὲν ἐγένετο. Ὑπῆρχον ἄλλοι πολὺ μᾶλλον ἀξιόλογοι ξενῶνες πολλὰ κατέχοντες ἐργαστήρια, ἔτεροι δὲ ἐπὶ τούτῳ ἐκτισμένοι ἔχοντες ἐν τῇ ἰσογαίῳ ἐργαστήρια, ἅτινα ὁ ἰδιοκτῆτης ἐνηκίαζεν εἰς μικρέμπορους ἐπιφυλάκτων ἐαυτῷ εὐρέα χωρίσματα εἰς δωμάτια διηρημένα διὰ τοὺς ταξιδιωτάς, μετ' ἐσωτερικῆς αἰθῆς, μεγάλων πρὸς ἐστιασεῖς αἰθουσῶν, ἄλλων αἰθουσῶν τοῦ πότου, μαγειρείων, εὐρέων ὑψηλῶν σταύλων καὶ ἀμαξοστασιῶν. Ἐν πᾶσι τούτοις οὐδεμία φαίνεται ὁσιώδης διαφορά πρὸς τὰ τῆς σήμερον μεγάλα ἐπαρχιακὰ ξενοδοχεῖα.

Ὑπῆρχον τέλος τὰ κυρίως οἰνοπωλεῖα οὐχ ἥττον τοῖς σημερινοῖς ὅμοια, πλὴν τῶν προσφερομένων τοῖς πελάταις ποτῶν· ἐν τινι τούτων εὐρέθη ἔτι καὶ πυξὶς πρὸς φύλαξιν νομισμάτων. Περὶ τῶν οἰνοπωλείων προκειμένου ἀναφέρει ὁ Ρις ἱκανῶς περιέργων τῶν Ρωμαίων συνήθειαν. Φαίνεται ὅτι οἱ κτηματῖαι, ὧν αἱ ἄμπελοι ἐξετείνοντο μέχρι τῶν ἄκρων τῆς ὁδοῦ, ἐσυνεθίζον νὰ ἐγείρωσιν ἐν αὐταῖς οἰκοδομὰς τοῦ εἶδους τούτου, ἐν αἷς ἐπώλουν τοῖς διαβάταις τῆς ἀμπέλου τῶν τὰ προϊόντα, προστίθησι δὲ· „Συχνάκις βλέπει τις ἐν Φλωρεντίᾳ παρὰ τὴν κυρίαν εἰσοδὸν πολλῶν μεγάλων οἴκων θυρίδα μικράν, ἐξ ἧς ὁ ἐπιστάτης πωλεῖ λιανικῶς τὸ προϊόν τῆς ἀμπέλου τοῦ κυρίου του.“

Gust. J. G. ...

Η ΠΡΩΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Κατὰ τὴν ἐλαιογραφίαν τοῦ Γουσταύου Ἰγλερ.

ΕΚΤΟΡΟΣ ΜΑΛΟ.
ΤΑ ΑΤΙΜΑ ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΑ.

Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ
ὑπό

Φ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΥ.
(Συνέχεια ἴδε προηγ. φύλλον.)

Μέρος Τρίτον.
II.

Εἰς τὴν Ἰουλίαν δὲν συνέφερε νὰ γείνη τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὁ περὶ τοῦ πρίγκηπος Δε Βερβερή διάλογος, δι' οὗ εἶχεν ἀπειλήσει αὐτὴν ἡ μήτηρ της. Πρὶν ἢ ἀνευδοιάτως ἀπαντήσῃ, πρὶν ἢ ὀριστεῖ- κῶς δηλώσῃ τὴν ἀπόφασίν της, ἔπρεπε νὰ ἴδῃ τὸν Ραμπάλ καὶ ἀπο- φασίσῃ μετ' αὐτοῦ ὅποιαν ἐμελλε νὰ διατυπώσῃ εἰς τὴν μητέρα της ἀπάντησιν. Ἡ τύχη αὐτοῦ ὡς καὶ ἡ ἰδική της ἐμελλε ν' ἀποφασισθῇ, καὶ οὔτε νὰ εἶπῃ οὔτε νὰ πράξῃ τι ἐπεθύμει, πρὶν ἢ συμβουλευθῇ αὐτόν. Δὲν θὰ ἐδίστασε ν' ἀποκαλύψῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπῆρχον ἴσως πολλοὶ τρόποι, καθ' οὓς ἤδυνάτο νὰ γείνη τοῦτο, ἐπομένως ἐκεῖνος ἦν ὁ κατάλληλος, ὁ δεξιὸς ἀνὴρ, ὁ πολιτικός, ὁ διπλωμάτης, ὁ λεπτός καὶ ἀσφαλῆς νοῦς ν' ἀποφασίσῃ τίς ἦν ὁ προτιμότερος. Δὲν ἦτο δυνατόν ν' ἀπατηθῇ ἐκεῖνος· τοὺς λόγους καὶ τὰς συμ- βουλάς ἐκείνου θὰ ἠκολούθει ἡσυχοῦ καὶ βεβαία.

Ἴνα μὴ δοθῇ δὲ εὐκαιρία εἰς τὴν μητέρα της, ὅπως ἐπιληφθῇ τοῦ ζητήματος τούτου, ἔπρεπε νὰ διαθέσῃ οὕτω τὰ πράγματα, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ μόνη μετ' αὐτῆς δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ὅπου καὶ ἔπραξεν.

Ἡ κυρία Δελαρικοτιέρ ἤρσετο πολὺ νὰ ἐξέρχεται μετὰ τῆς ἐγγόνης της καὶ ἐπὶ μεγαλοπρεποῦς ἀμάξης νὰ μεταβαίη εἰς ἐπι- σκέψεις καὶ μάλιστα νὰ περιέρχεται τὰ καταστήματα. Ἐνδεδυμένη πάντοτε νέας καὶ λίαν ἐπιδεικτικὰς ἐσθῆτας, τὴν κόμην βραμυμένην, καὶ ἐμφυδιωμένον ἔχουσαν τὸ πρόσωπον τὴν ἔβλεπε τις νὰ κατέρ- χηται τοῦ ὄχληματος βοηθουμένη ὑπὸ τῶν ἐκατέρωθεν αὐτῆς ἰστα- μένων δύο ὑπηρέτων, εὐθυμος δὲ καὶ σικριτώσα νὰ διέρχεται τὸ πεζοδρόμιον κύκλω ρίπτουσα τὰ βλέμματα, ἵνα κρίνῃ περὶ τῆς ἐντυ- πώσεως, ἣν παρήγεν ἐπὶ τῶν παρισταμένων χασιμάκων. Τότε πρὶν ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὸ κατάστημα, ἐσυνείδηζεν εἰς τὴν Ἰουλίαν ἀποτεινομένη νὰ λέγῃ „Ἐρχεσσι κόρη μου;“ ὅπου διήγειρε τὴν περιέργειαν. Τοῦτο ἐπλήρου αὐτὴν χαρὰς· „μάς ἐκλαμβάνουν ὡς μητέρα καὶ κόρην“ ἔλεγε καθ' ἑαυτήν. Καὶ δὲν ἐσκέπτετο μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπίστευε, καθόσον ἐν τῶν προσφιλῶν αὐτῇ ἀξιωματῶν ἦν καὶ τὸ ὅτι „συνήθως ἔχει τις τὴν ἡλικίαν τὴν ὅποιαν φαίνεται ὅτι ἔχει.“ ἦτο δὲ πεπεισμένη ὅτι ἀδύνατον ἦτο νὰ τῇ ἀποδίδωσι πλεονα τῶν 48 ἢ 50 ἐτῶν, τὰ ὅποια αὐτὴ ἀπέδιδεν εἰς ἑαυτήν καθ' ἑκάστην πρωίαν ἐνώπιον τοῦ κατόπρου διορθοῦσα τὴν κόμην της· μήπως δὲν εἶχε ξανθὴν τὴν κόμην, τοὺς ὀδόντας λευκοὺς καὶ ροδόχρουν τὸ πρόσωπον;

Ταῦτα πάντα οὐδόλως ἤρσεσκον εἰς τὴν Ἰουλίαν, ἥτις ἐβδε- λύσαστο τὰς μωρὰς ταύτας ἀξιώσεις. Ὄθεν ἀπέφευγεν ὅσον ἠδύνατο τοὺς περιπάτους τούτους· ἀλλ' ἐν τῇ παρούσῃ περιστάσει τῇ ἦτο ἀδιάφορον ὅ,τι ἤρσεσκον ἢ ἀπήρσεσκον εἰς ἑαυτήν· πρὸ παντὸς ἄλλου ἔπρεπε νὰ διαφύγῃ τὴν κατὰ μόναν μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς συνέντευξιν.

Ἐπανελθούσα ἐν τοῦ Δάσους καὶ πρὶν ἔτι ἀποδοθῇ τὴν ἵπτευ- τικὴν ἐνδομασίαν της ἀνῆλθεν εἰς τὸ οἶκημα τῆς μάμμης της· εὖρε δὲ αὐτὴν ἐνώπιον κατόπρου συμπληροῦσαν τὴν κόμωσιν αὐτῆς.

- Ἐξέρχασθε σήμερον;
- Ναί, ἔχω ἀγορὰς νὰ κάμω.
- Λοιπὸν, σὰς συνοδεύω, ἂν θέλετε.
- Εὐχαρίστως. Ἀλλὰ τί θὰ φορέσης; Ὁ καιρὸς εἶνε ὠραῖος· ἐπεθύμουν νὰ συμφωνοῦν αἱ ἐνδομασίαι μας.
- Τὸ ἐκ φαίου peluche φόρεμά μου καὶ τὸν μέγαν μαῦρον πλὸν μου.

— Ὄψ! μὴ τέτοια πράγματα ποὺ κάμουν νὰ φαίνεται κανεὶς ὅτι ἔχει διπλάσιαν ἡλικίαν· ἐγὼ θὰ φορέσω ἐπανωφόριον ἐκ κυανοῦ βελούδου, φόρεμα τοῦ αὐτοῦ χρώματος, ἐσωκάρδιον καὶ περιζώμα ἐκ λευκοῦ ὑφάσματος καὶ γακέταν· προσπάθησε νὰ ἐνδυσθῇς ἀνα- λόγως· μὴ ἐνδύσῃαι ὡς γραῖα· μὴ ἀσχημίζῃσαι μὲ ὅ,τι φθάτῃ.

Ἡ κυρία Δελαρικοτιέρ ἔμεινε τόσῳ γόχαριστημένη ἐκ τῆς ἐν- τυπώσεως, ἣν παρήγαγεν ἡ μεγαλοπρεπῆς αὐτῆς περιβολὴ καὶ οἱ κομψοπρεπεῖς ἀκκιμοὶ καὶ οἱ τρόποι της ὥστε παρέτεινεν ἡ ἴδια τὸν περίπατον μέχρι τῆς ἐσπέρας, οὕτως ὥστε, ὅταν ἐπέστρεψεν ἡ Ἰουλία, δὲν ἦτο πλέον δυνατόν νὰ γείνη λόγος περὶ τοῦ πρίγκηπος Δε Βερβερή. Τὸ ἐσπέρας ἡ Ἰουλία ἐδήλωσεν ὅτι ἦτο κατὰ σκοπὸν, παρεπονθήθη ὅτι εἶχεν ἡμικρανίαν καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸν κοιτώνά της, ἵνα κατακλιθῇ ἀμέσως καὶ κοιμηθῇ βεβαία ὅτι ἡ μήτηρ αὐτῆς ὄσον καὶ ἂν ἐβιάζετο νὰ τῇ ὁμιλήσῃ δὲν θὰ ἐτάραττε τὸν ὕπνον της.

Καὶ κατεκλιθῆ μὲν παρρηθὺς, ὡς ἀνήγγειλεν, ἀλλ' οὐδόλως ἐκοιμήθη· τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ ἔχουσα κλειστοὺς καὶ ἔξυπνον τὸ πνεῦμα ἀνεμένον ἀκρωμένῃ τοὺς ἀσθενεῖς ἐντὸς τοῦ οἴκου κρότους, ἀριθμοῦσα τὰς ὥρας καὶ τὰ ἡμίωρα, ἃς ἔκρουον τὰ ἐκκρεμῆ. Τὸ ἰδιαιτέρον της οἶχημα συνεικινῶνε διὰ τοῦ καλλιωπιστηρίου της καὶ τῆς αἰθούσης τοῦ λουτροῦ μετὰ τοῦ οἰκήματος τῆς μητρὸς της.

Ὅτε τὸ ἐκκρεμὲς ἔκρουσε τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἤκουσεν ἐλα- φρὸν κρότον θυρῶν καὶ σχεδὸν παρρηθὺς ἠσθάνθη διὰ μέσου τῶν κλεισιμένων βλεφάρων της φῶς πληρώσαν τὸν κοιτώνά της. Ἦτο ἡ μήτηρ της, ἥτις ἤρχετο μετὰ προφυλάξεως, ἵνα ἴδῃ ἂν εἶχεν ἀποκοιμηθῇ. Προσεπάθησε τότε νὰ καταστήσῃ τακτικὴν τὴν τετα- ραμένην ἀναπνοήν της. Ἡ κυρία Γριπά, τὸ κηροπήριον εἰς χεῖρας κρατοῦσα προσήγγισεν εἰς τὴν κλίνην ἐπὶ τῆς ἀκρας τῶν ποδῶν βαδί- ζουσα καὶ κλίνουσα πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἠκροάσθη· εἶτα ἀπατωμένη ἐκ τοῦ τόσῳ κατὰ τὸ φαινόμενον γαληνιαίου ἐκείνου ὕπνου ἀπεμακρύνθη ἡσυχοῦ. — Ὁ κόσμος! εἶπε καθ' ἑαυτήν.

Μόνον, ἀψ' οὐ ἤκουσεν ἐπανακλειομένης τὰς θύρας ἤνοιξεν ἡ Ἰουλία τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀνέπνευσεν ἐλευθέρως· ἦδη οὐδὲν εἶχε πλέον νὰ φοβῆται καὶ ἠδύνατο νὰ περιμένη ἡσυχοῦ.

Ἐσήμανεν ἡ ἐνδεκάτη καὶ ἡμίσεια, εἶτα μεσονύκτιον, ἔπειτα δωδεκάτη καὶ ἡμίσεια· ἠγγέρθη τότε χωρὶς ν' ἀνάψῃ τὸ κηρίον, ἐνεδύθη βραδέως οὐδεμίαν τολμῶσα κίνησιν, πρὶν ἢ βεβαιωθῇ ὅτι θὰ προσκρούσῃ εἰς ἐπιπλὸν τι. Ὅσῳ βραδέως καὶ ἂν ἐνεδύθη ἦν ἐτοιμὴ πρὸ τῆς ὥρας, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὀρίσει καὶ ἔσθη πάλιν ἀνα- μένουσα ἀκίνητος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ θαλάμου· καὶ ὅταν τὸ ὠρολόγιον ἔκρουσε τὴν μίαν μετὰ μεσονύκτιον ὥραν ἤνοιξε τὴν θύραν της. Ὁ διάδρομος ἐφωτίζετο καὶ οὐχὶ δυσκόλως διηυθύνθη καὶ κατῆλθεν εἰς τὸ ἰσόγειον ὀλισθαίνουσα δι' ἐλαφρῶν βηματισμῶν ἐπὶ τοῦ τάπητος καὶ οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον προξενουσά κρότον. Ἀλλ' ἐνταῦθα εὐρέθη πάλιν ἐν τῷ σκότει, διήλθε δὲ φηλαφηρεῖ τὴν αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς, ἥτις διὰ θύρας ἡλωτῆς συνεικινῶνε μετὰ θερμοκηπίου κατέχοντος μέρους τι τοῦ κήπου ἐκ τῆς πρὸς τὸ ἄλλος Μονσὼ πλευρᾶς· καὶ τὸ θερμοκηπίον ἦτο ἐπ' ἴσης σκοτεινόν, ἀλλ' ὁ φλοίσβος ὕδατος καταρχο- μένου κατὰ μήκος τῶν λίθων μικροῦ καταρράκτου τῇ ὑπέδειξε τὴν διεύθυνσιν καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν θύραν τῆς ἐξόδου διὰ μικρᾶς κυκλο- τεροῦς δεινροστοχίας, καθ' ἣν τὰ πλατέα φυλλώματα τῶν ἀποτεθει- μένων ἐκεῖ μεγάλων καὶ σπανίων φυτῶν ἐμάσταιζον τὸ πρόσωπον αὐτῆς.

Εὐρέθη τέλος ἐν τῷ κήπῳ, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐξέλθῃ τῆς σκιάς τοῦ θερμοκηπίου ἔσθη ἵνα ἴδῃ περὶ ἑαυτήν καὶ ἀκροασθῇ· Ἡ ἀσέλγητος νῦξ ἦν ἔτι ζοφερώτερα ὑπὸ τῶν πυκνῶν νεφῶν, ἅτινα ἐκύβην ἀνεμος δυτικῶς· οὐδὲ τὸ ἐλάχιστον ἐκ τῶν παραθύρων τοῦ μεγάρου ἐφαίνετο φῶς, οὐδὲ κρότος ἄλλος ἐν τῇ κήπῳ ἢ ὁ τοῦ συρίζοντος διὰ τῶν γυμνῶν κλάδων ἀνέμου. Ἐστῆ ἐκεῖ ἐψ' ἱκανὸν κεκλιμμένη πρὸς τὰ πρόσω, συνέχουσα τὴν ἀναπνοήν, ἵνα κἀλλιον ἀκροάται. Ἀσθενῆς βηματῶν κρότος ἀντήχησεν ἐπὶ τοῦ ἤμμου τῆς δεινροστοχίας καὶ καθίστατο ὀλονὲν ἰσχυρότερος· εἶτα σκιά τις ἐπεφάνη ἐπὶ τὸν σιδηρῶν τοῦ περιβόλου κιγκλίδων. Τότε δὲν ἐδίστασε πλέον καὶ μολονότι δὲν ἠδύνατο ν' ἀναγνωρίσῃ τὴν σκιάν ἐκείνην ἐπροχώρησε πρὸς αὐτήν.

— Ἐγὼ εἶμαι, ἐπιθύρῃσεν ὁ Ραμπάλ.
— Ἰδοὺ ἐγὼ.

Ἐρρίφθη ἐπὶ τῆς κιγκλίδου· ἐκεῖνος ἐδράξατο τῶν δύο της χειρῶν καὶ καταπάσθη αὐτὰς ἐπανειλημμένως. Παρήλθον στιγμαί- τινες· τὴν εὐγλωττον ταύτην σιγὴν πρῶτος διέκοψεν ἐκεῖνος.

- Τί συμβαίνει;
- Πράγμα φοβερόν. Θέλουν νὰ με νομφεύσωσι με τὴν πρίγκηπα Δε Βερβερή.
- Ὁφείλον νὰ ὑποπτεύσω τοῦτο βλέπων αὐτὸν ἐντὸς τοῦ θεωρείου σας μετὰ τοῦ πατρὸς του.
- Ἦτο ἀπλή παρυσίασις.
- Καὶ τί εἶπετε;
- Τὸ ἐρωτᾶτε;
- Σὰς παρακαλῶ, ἀπαντήσατέ μοι ὅ,τι εἶπετε, πᾶν ὅ,τι εἶπετε.
- Μίαν μόνην λέξιν· ὅτι δὲν τὸν θέλω.
- Ἡ δὲ μήτηρ σας;
- Ἐπρόκειτο νὰ ἐπαναλάβωμεν τὴν περὶ τούτου ὁμιλίαν σή- μερον, ἀλλὰ κατώρθωσα ὥστε ν' ἀποβῇ τοῦτο ἀδύνατον· δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ συνενωθῶμεν πρῶτον περὶ παντὸς ὅ,τι μέλλω νὰ πράξω;
- Ἀλλ' ὅ,τι ἀγαπάτε.
- Ὁ! Μάξιμε!

Καὶ ὠπισθοχώρησεν ὡσεὶ εἶχε πληγῇ κατὰ μέσον τὸ στήθος· ἀλλ' ἐπληθῆ παρρηθὺς ζητοῦσα τοῦ Ραμπάλ τὰς χεῖρας διὰ μέσου τῶν κιγκλίδων· ἔλαβε καὶ ἔθλιψεν αὐτὰς ἐντὸς τῶν ἰδικῶν της.

— Ἐννοῶ ὅτι σὲ κατετάραξεν ἡ ἰδέα τοῦ γάμου τούτου, εἶπεν· αἰσθάνομαι τὴν θλίψιν, ἣν σοὶ ἐπροξένησε· καὶ ἐγὼ βεβαίως εἰς τὴν θέσιν σας τὸ αὐτὸ θὰ ἠσθάνομην, θὰ ἦμην ἄδικος ὡς ὑμεῖς· δὲν σὰς κατακρίνω· δὲν σὰς προσεκάλεσα ἐνταῦθα διὰ τοῦτο ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς καὶ κινδυνεύουσα νὰ φωραθῶ. Τί θ' ἀπεγινόμην, τί θὰ ἐπράττομεν, ἂν δὲν ἐχρησιμοποιεῖτε τὰς σχέσεις σας, ὅπως προμη- θευθῆτε τὸ κλειδίον διὰ τοῦ ὁποίου δύνασθε νὰ εἰσέρχησθε ἐντὸς τοῦ δάσους, ἐφοβοῦμην τὰς ἀκρτομοχθίας, ἐφοβοῦμην τὰ πάντα. Ἀλλὰ τὸ ἐπιθυμεῖτε οἰς παρὰ τὴν γνώμην μου καὶ εἶχετε δίκαιον, ὅπως θὰ ἔχητε πάλιν δίκαιον εἰς ὅ,τι μέλλετε ν' ἀποφασίσγητε χάριν ἀμφο- τέρων. Ἐλάλει κρατοῦσα πάντοτε τὰς χεῖράς του ἐντὸς τῶν ἰδικῶν της, ἃς ἔθλιψεν ἐκεῖνος θωπεύων αὐτάς.

— Πῶς ἀναγνωρίζω εἰς τοὺς λόγους σου τὸν ἔρωτα τῆς φιλ- τάτης Ἰουλίας καὶ τὴν πίστιν της!

Τὰς ὀλίγας ταύτας λέξεις ἀπήγγειλεν ἀπαλῇ τῇ φωνῇ μετὰ τοῦ μεσημβρινοῦ ἐκείνου τόνου ὅστις ἦν ὅμοιος μουσικῇ καὶ δὲν ἀπέβαλλε τὸ ὑπέροχον αὐτοῦ ἦθος καίτοι ἐφαίνετο τρυφερώτερος.

— Ὅταν θὰ ἐπαναλάβω ἐκ νέου εἰς τὴν μητέρα μου, ἐπανε- λαβεν ἡ Ἰουλία, ὅτι δὲν θέλω τὸν πρίγκηπα Δε Βερβερή, ὀφείλω νὰ εἶπω τοὺς λόγους τοὺς ἐξηγουήσας τὴν ἄρνησίν μου. Λόγους ἄλλους δὲν ἔχω ἢ τὸν ἔρωτά μου. Ἡ στιγμὴ ἐπέστη ἵνα ὁμολογή- σωμεν ὅτι ἀγαπώμεθα; Δύναμαι νὰ πράξω τοῦτο;

Ἡ ἀναμενομένη ὑπ' αὐτῆς ἀπάντησις δὲν ἐδόθη ἀμέσως· οὔτε σκίρτημά τι ἐκίνησε τὰς χεῖράς του, ἃς ἐκείνη ἐκράτει, οὔτε λάμψις ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν του οὐδ' ἐν τῷ σκότει ἀνεζήτει.

- Λοιπὸν; ἐπιθύρῃσεν ἐκείνη.
- Φιλότατη Ἰουλία, ἔχεις πεποιθῆθαι εἰς ἐμὲ· γνωρίζεις ὅτι οὐδεμίαν ἔχω ἄλλην σκέψιν, ἄλλην ἐλπίδα, ἄλλον σκόπον ἢ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς εὐτυχίας ἡμῶν· μὴ διακυβεύσωμεν αὐτήν. Ἄν ὁμο- λογήσῃτε τὸν ἔρωτά μας, πρέπει αἴριον νὰ ζητήσω τὴν χεῖρά σας παρὰ τῆς μητρὸς σας. Πιστεύετε ὅτι ἐν τῇ παρούσῃ μου θέσει, ἐν ᾧ δὲν εἶμαι ἀκόμῃ ἄλλο τι ἢ ὅ,τι εἶμαι θὰ στερῆθῃ εἰς τὴν ἔνωσιν ἡμῶν; Ὅχι· δὲν ἔχει οὕτω;
- Καὶ ἰδοὺ διὰ τί σὰς ἔλεγον χθὲς εἰς τὸ Μελοδράμα...
- Νὰ δεχθῶ τὴν ὑποψηφιότητα ἐκείνην. Εἶνε δυνατόν, ἀψ' οὐ ἐκ τῶν προτέρων εἶμαι σχεδὸν βεβαίως περὶ τῆς ἀποτυχίας; Ὁ! σὰς παρακαλῶ, μὴ με ἀναγκάζετε εἰς ἀποτυχίαν ἥτις ἠδύνατο νὰ μοὶ ἀποβῇ ἐπιβλαβής. Σὰς ἐξορκίζω μὴ με ὠθεῖτε εἰς αἴτησιν, ἥτις

ἀπορριπτομένη θὰ ἦτο ἀδύνατον βραδύτερον νὰ ἐπαναληφθῇ. Τὴν πίστιν ἐκείνην, τῆς ὁποίας τσαυτὰ μοὶ ἐδώκατε δείγματα, ἀψ' ὅτου ἀγαπώμεθα ἔχετε τὴν ἀκόμην. Ἄφετε με νὰ ἐκλέξω τὴν ὥραν μου. Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θὰ ἦμαι ἰδιοκτήτης ἐφημερίδος· ἐντὸς τριῶν μηνῶν θὰ ἦμαι βουλευτής· ἔρχεται ἔπειτα περίστασις ἐθνολογική, πολι- τικὴ τις εὐκαιρία καὶ δύναμαι τότε ἀδιστακτικῶς νὰ ἐπιβεβαιώσω τὴν ἀξίαν μου· τότε δύναμαι νὰ ὁμιλήσω εἰς τὴν μητέρα σας, ἥτις θὰ ἴδῃ τότε ὁποῖός τις εἶμαι, πράγμα τὸ ὁποῖον δὲν δύναται ἦδη νὰ γνωρίζῃ ἐκείνη ἥτις δὲν ἠμύορησεν, ὅπως με μαντεύσῃ, τῆς θείας ἐκείνης ἐποπτείας, ἣν ὁ ἔρωσ ἐθῆμεν εἰς τὴν καρδίαν σας.

- Ὁ! νὰ περιμένωμεν, ἐπιθύρῃσε τεθλιμμένη καὶ ἀγωνιζομένη νὰ φανῇ καρτερικῇ.
- Ἡ προσδοκία θὰ ἦνε ὀλιγώτερον δι' ἐμὲ ὀδυνηρὰ ἢ δι' ὑμᾶς; Ὀλίγαι μόνον ἐβδόμαδες καὶ κατόπιν ἡ βεβαίότης τῆς ἐπιτυ- χίας, ἐν ᾧ σήμερον ἔχομεν τῆς ἀποτυχίας τὴν βεβαιότητα.
- Ἀλλ' ὁ πρίγκηψ Δε Βερβερή; εἶπε μετὰ φρίκης.
- Ἐστὲ ἡσυχοῦ· ἀναδέχομαι ἐγὼ τὰ περὶ τούτου· εἶπετε αἴριον εἰς τὴν μητέρα σας ὅτι δὲν θέλετε αὐτόν, εἶπατε τοῦτο στα- θερῶ τῷ τρόπῳ καὶ μετ' ὀλίγων ἡ κυρία Γριπά θὰ συμφωνήσῃ μεθ' ὑμῶν· δὲν γνωρίζει οὔτε τὸν πρίγκηπα οὔτε τὸν πατέρα του.
- Καὶ ἐγὼ οὐδὲν γνωρίζω· ἔχω ὅμως τὸ προαισθημα ὅτι πολλὰ δύναται νὰ λεχθῶσι κατ' αὐτῶν· καθ' ὑμῶν ὅμως οὐδὲν πρέπει νὰ λεχθῇ.

— Καὶ τί δύνανται νὰ εἰπωσιν;

Ἐδίστασεν ἐκείνη ἐπὶ σιγὴν καὶ ἐπειδὴ εἶχε ταπεινώσει τὴν κεφαλὴν ποιούσα κίνημα λύπην καὶ ἀδημονίαν ἐκφράζον, ὁ Ραμπάλ ἤκουσε μόνον ἐλαφρὸν ψιθυρισμὸν, ὄνομά τι, ὅπου ἄλλος τις δὲν ἤθελε βεβαίως ἀντιληφθῇ.

- Ἡ Μελγά!
- Καὶ τίς ἐτόλμησε;
- Χθὲς εἰς τὸ Μελοδράμα.
- Ἡ Μελγά! Δὲν ἀνεγνώσατε λοιπὸν;
- Ὁ! ἐγὼ ναί· ἀλλ' οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ὁ κόσμος, αἱ διαδόσεις.

Μοὶ ἐξηγήθητε καὶ σὰς πιστεύω. Διὰ τοὺς ἄλλους ἀπαιτοῦνται ἀπο- δεῖξεις.

— Οἱ ἄλλοι· ἀλλὰ μὴ φροντίζετε περὶ τούτων, φιλότατη· δὲν πρέπει ν' ἀνησυχῶμεν ἢ δι' ἐκεῖνους, οἵτινες ἡμέραν τινα θὰ γνω- ρίσωσι τὸν ἔρωτά μας. Τότε, πῶς θέλετε νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ὁ ἀνὴρ ὁ ἀγαπώμενος ὑπὸ τῆς Ἰουλίας...

Καὶ ἐπανελάβεν ἐπανορθῶν, ἵνα προσέσθῃ.

— Ὦ τῆς Ἰουλίας Γριπά, τῆς ὠραίας, τῆς ἀξιοθαυμάστου κόρης ἥτις μοὶ ἀπεκάλυψε τὴν καλλονήν, πῶς θέλετε νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι ἀψ' ἥς ἡμέρας τὴν εἶδεν ἠδύνατο ν' ἀνεύσῃ εἰς ἄλλην γυναῖκα;

— Εἶνε λοιπὸν ἀληθὲς ὅτι μ' εὐρίσκατε ὠραίαν; Ἄ! δὲν γνωρίζετε πόσον συχνὰ πρέπει ν' ἀκούσῃ τις αὐτὸ λεγόμενον, ὅπως τὸ πιστεύσῃ.

- Καὶ διὰ τί;
- Ὅ,τι φαντάζεται τις, ὅτι ἐπαναλαμβάνει καθ' ἑαυτὸν ἐν ρεμβασμῷ μήπως σημαίνει τι; εἰς μόνους λόγους παρέχει τὴν βεβαι- ότητα· ὁ τοῦ ἀγαπωμένου ἀνδρὸς. Ὅ,τι ἦμην δὲν τὸ ἐγνωρίζον· ἵνα παραδεχθῶ ὅτι ἦτο δυνατόν νὰ ἦμαι πράγματι... ὠραία, ἐδέησε νὰ ἀρῶμαι εἰς ὑμᾶς· ἵνα τὸ πιστεύσω πρέπει νὰ μοὶ τὸ εἴπητε, νὰ μοὶ τὸ ἐπαναλάβητε, νὰ μοὶ τὸ λέγητε πάντοτε. Ἐννοεῖτε, αἰσθάνεσθε τοῦτο, δὲν ἔχει οὕτω;
- Ναί, τὸ αἰσθάνομαι, φιλότατη Ἰουλία, καὶ τόσῳ προθυμώ- τερον καθόσον ὅ,τι ὁ λόγος μου ὑπῆρξε δι' ὑμᾶς καὶ ὁ ἰδικὸς σας ἀπαρραλκτικῶς εἰς ἐμὲ ἐπέδρασε. Δὲν ἐπιστεύσατε εἰς τὴν καλλονήν σας εἰ μὴ καθ' ἣν ἡμέραν ἐπεβεβαίωσα αὐτήν· ἐγὼ δὲν ἐπίστευσα εἰς τὴν ἀξίαν μου ἢ καθ' ἣν ἡμέραν σεῖς ἐπιστεύσατε εἰς αὐτήν, καθ' ἣν ἢ ἐπ' ἐμὲ πεποιθήσῃς σας, ἣν ἀνεγίνωσκον εἰς τοὺς πλήρεις γλυκότητος καὶ τρυφερότητος ὀφθαλμοὺς σας κατέλαβε καὶ ἐμὲ αὐτόν. Δυνατόν νὰ φιλονεύηται ἡ καλλονή, ἀλλ' ἐν τούτοις εἶνε πράγμα

θετικόν ἐκδηλούμενον δι' ἀναμφιβόλων δειγμάτων, ἐνῶ ἡ ἱκανότης! Τί ἀποδεικνύει ὅτι κέκτηται τις αὐτήν, ὅτι εἶνε οἷος φαντάζεται ὅτι εἶνε; ἡ ἐπιτυχία; πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖτο νὰ τυφλώτῃ τις εἰς τοὺς τρόπους καὶ τὰ μέσα, δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ ὑπόληψις καὶ ἡ φήμη τῶν ἀντιζήλων· τῶν φίλων ἢ ἐπιδοκιμασίας; διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ πιστεύῃ τις εἰς τὴν εὐλικρίνειαν τῆς φιλίας· τὰ χειροκροτήματα τοῦ πλήθους; ἔπρεπε τότε νὰ μὴ αἰσθάνηται τις τὴν εἰς τὸ τετριμμένον περιφρόνησιν. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα οὐδὲν σημαίνουναι καὶ ὅτι ἐλέγετε διὰ τὴν ὠραϊότητα τὸ λέγω καὶ ἐγὼ διὰ τὴν ἀξίαν· εἰς μόνος λόγος παρέχει τὴν βεβαιότητα καὶ πληροῖ τὴν καρδίαν καὶ τὸ πνεῦμα· ὁ τῆς ἀγαπωμένης γυναικός, ὁ ἰδικός σου, ἀγαπητὴ μοι φίλη.

Παρασυρόμενος ὑπὸ τῆς στιγμιαίας τρυφερότητος, ληθμονῶν τὸν τόπον ἐν ᾧ εὗρισκον καὶ τὸν κίνδυνον, ὃν διέτρεχον ἠθέλησε νὰ θλίψῃ αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἀλλ' αἱ σκληραὶ κυκλίδες ἀπεχώριζον αὐτούς· κίνημα ἀδμημονίας διέφυγεν αὐτόν.

— Διὰ τί δὲν ἠθέλησατε νὰ παραγγείλητε μίαν κλειδα διὰ τὴν θύραν ταύτην; εἶπε· θὰ ἤμεθα ἠνωμένοι ἀντὶ νὰ ἔχωμεν μεταξὺ ἡμῶν τὴν κατηραμένην ταύτην κυκλίδα καὶ νὰ εὕρισκόμεθα ἐκτεθειμένοι εἰς τὸν κίνδυνον συναντήσεώς τινος, εἰς τὸ φόβος, εἰς τὴν βροχήν.

Ἀπὸ τινων στιγμῶν νέφος κινούμενον ἔρριπτε μεγάλας ὕδατος σταγόνας, αἵτινες ἔπιπτον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς Ἰουλίας, ἀλλὰ τὰς ὁποίας δὲν ἠσθάνετο. Αἱ λέξεις αὐτὰ τοῦ Ραμπάλ ἐπακρίθησαν αὐτὴν εἰς τὴν πραγματικότητα, ἐσκέφθη δὲ ὅτι δὲν ἔπρεπε ἐκεῖνος νὰ ἐκτίθεται εἰς τὴν βροχήν.

— Ἀπέλθετε, εἶπε· κατὰ τὴν προσεχῆ συνέντευξιν θὰ ἔχω τὴν κλειδα, σὰς τὸ ὑπόσχομαι.

Καὶ ἐπειδὴ εἴληκον αὐτὴν ἐκεῖνος ἰσχυρότερον.

— Ἀπέλθετε, ἡ βροχὴ αὐξάνει· ἀπέλθετε.
(Ἐπιτετα συνήχεια.)

ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

— Μουσικός τις παρεπιθεῖ ὡς οὐδεμίαν λαβὴν ἀμοιβῆν ὑπὸ Διονυσίου τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν, ὑποσχεθὲντος πολλὰ εἰς αὐτόν. «Ἐμεῖθα ἴσα ἴσα, τῷ εἶπεν ὁ Διονύσιος· σὺ μὲν ἠγχαριστήσας τὰς ἀκούάς μου μὲ γλυκὴν ἤχον, ἐγὼ δὲ σ' ἔδρεψα μὲ γλυκειάς ἐπιθύδας.»

— Ρωμαῖός τις, ὀνομαζόμενος Γράνιος, συνεβούλευεν ἀδέξιον ῥήτορα, πάσχοντα ἐκ συνάγης, ὅτε συνηγόρει νὰ μεταχειρισθῇ ψυχρόν τι ποτόν. — Ἀλλ' αὐτὸ θέλει καταστρέψῃ παντελῶς τὴν φωνήν μου. — Καὶ δὲν εἶνε καλλίτερον, ἐπανέλαβεν ἐκεῖνος νὰ καταστρέψῃ τὴν φωνήν σου παρὰ τὴν ὑπόθεσιν τοῦ πελάτου σου;

— Ὁ Αὐτοκράτωρ Δομιτιανὸς συνεθίζεν ὁσάκις ἐσχόλαζε νὰ ἐγκλιεῖται μόνος ἐν τῷ θυμῷ, ἐν ᾧ διασκεδάσε φωνεῦον μυσία διὰ κέστρου χρυσοῦ. Ἀθλίκος τις ἠρώτησε τίς ἦτο μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος· «Ὀθδεῖς, ἀπεκρίθη ὁ Βίβριος Κρίσιως, ὅτε μία μυρία.»

— Ὁ Ἰωάννης Λουδοβίκος Ἐλισάβετ ἐκ Κανδιῆκος ἔμαθεν ἀπὸ τῆς κοιτίδος του νὰ διακρίνῃ τὰ γράμματα. Κατὰ τὸν τριακοστὸν μῆνα τῆς ἡλικίας του ἐνηώριζεν ὅλα, τὰ τε κεφαλαία καὶ τὰ μικρά, κατὰ δὲ τὸ τρίτον ἔτος ἀνεγίνωσκον ἀκριβῶς Λατινικὰ καὶ Γαλλικὰ ἔντυπα ἢ χειρόγραφα. Κατὰ τὸ τέταρτον ἔτος ἐξέμαθε τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν, καὶ τὸ ἐπιπὼν, μετέφραζεν ἀπροσκόπως τοὺς δυσκολωτέρους συγγραφεῖς. Κατὰ δὲ τὸ ἕκτον ἔτος ἀνεγίνωσκε Ἑλληνικὰ καὶ Ἑβραϊκὰ. ἠξέυρεν ἕκτοτε τὰς ἀρχάς τῆς ἀριθμητικῆς, τῆς ἱστορίας, τῆς γεωγραφίας, τῶν σημμάτων καὶ νομισμάτων. Ἐν διαστήματι τεσσάρων ἐβδομάδων κατώρθωσε νὰ γράψῃ εὐχερώς καὶ εὐκόλως. Τὸ Μομπελιέρου, ἡ Γρενόβλη, τὸ Λούτζουον, οἱ Παρίσιοι αὐτοὶ ἐθαύμασαν τὰς προόδους, τὰ πρῶτα πλεονεκτήματα καὶ τὴν ἑκτασὶν τῶν γνώσεών του. Ἀνέγνωσε πλήθος ποιητῶν, ἠγητῶν, ἱστορικῶν, φιλοσόφων, γραμματικῶν, ἐν ἡλικίᾳ καθ' ἣν τὰ ἄλλα παιδία μόλις ἤξεύρουσι νὰ φελλίζωσι τὴν γλῶσσαν των. Ἀλλὰ τὸ μικρὸν τοῦτο θαῦμα ἐξέλιπεν ἅμα φανέν, ἀποθανόν ἐπιστατής.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΗΛΑΡΑΣ.

Ὁ χαριέστατος οὗτος τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος ποιητῆς ἐγεννήθη περὶ τὸ 1771 ἐν Ἰωαννίνοις, ἔνθα καὶ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ ἐποιήσατο σπουδᾶς ἐν τῷ γυμνασίῳ τῆς πόλεως ταύτης. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ Στέφανος Βηλαράς, ἱατρός καὶ λόγιος ἀνὴρ, ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν λατινικὴν, ἰταλικὴν καὶ γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ τὰ στοιχειώδη μαθηματικά. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς αὐτοῦ ἡθῆς ἡλικίας πολλὴν ἐξεδήλου κλίαν εἰς τὴν ποίησιν συνθέτων μικρᾶ, κωμικὰ τὸ πλεῖστον καὶ σατυρικὰ ποιήματα. Ἐν ἡλικίᾳ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν ἐστάλη ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ Πατάριον τῆς Ἰταλίας, ἔνθα μετὰ ζήλου πολλοῦ ἐπεδόθη εἰς ἱατρικὰς σπουδὰς καὶ πάνυ εὐδοκίμως διεπέρασεν αὐτάς. Ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν Ἡπειρον προσκεκολληθῆ ὡς ἱατρός εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Βελῆ Πασᾶ, υἱοῦ τοῦ περιβόητου Ἀλῆ Πασᾶ τῶν Ἰωαννίνων, καὶ ἠκολούθησεν ἐκεῖνον εἰς πάσας αὐτοῦ τὰς ἀρχάς καὶ τὰς ἐκστρατείας, εἰς τὸν κατὰ τὸ Βερατίου πόλεμον, εἰς Πελοπόννησον, ἣν ὁ Βελῆς ἐπὶ τινά ἐτη ὡς Πασᾶς ἐκυβέρνησεν, εἰς Ρουσιτζούκιον, ὅτε οὗτος ἐστάλη κατὰ τῶν Ρώσων, εἰς Λάρισσαν ὅτε εἶχε διορισθῆ Βεζίρης Τρικάλων.

Περιήλθεν οὕτω ὁ ἡμέτερος ποιητῆς τὴν Πελοπόννησον, Θεσσαλίαν, Ἡπειρον, Βουλγαρίαν, Μακεδονίαν καὶ τὰς Παριστρίας Ἡγεμονείας. Ἐπανακάμψας δὲ κατόπιν τῶν μακρῶν τούτων περιουσιῶν εἰς Ἰωάνναν ἐγκατεστάθη ἐνταῦθα τὸν ἱατρὸν ἐπαγγελλόμενος τῆς πόλεως καὶ τοῦ γυναικωνίτου τοῦ Βελῆ.

Κατὰ αὐγούστον τοῦ 1820 ἡ φοβερὰ τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ τυραννία ἐφαινότο εἰς μοιραῖον ἐγγίζουσα καὶ οἰκτρὸν τέρμα, καθόσον τὰ στρατεύματα τῆς Ὑψηλῆς Πύλης στενωπὸς καὶ πεισματωδῶς ἐπολιόρουν τοῦ ὄμοιο τυράννου τὴν πρωτεύουσάν καὶ κύριαν αὐτῆς μετ' οὐ πολὺ ἐγένοντο. Ὁ Βηλαράς μετὰ πολλῶν αὐτοῦ συμπολιτῶν φεύγοντες τὸν κίνδυνον διεσώθησαν εἰς Τζεπέλοβον, κώμην τοῦ Ζαγορίου. Κατὰ τὴν ἐπιγενομένην τότε ἐν Ἰωαννίνοις καταστροφῇ ὁ ποιητῆς ἀπόλασεν ἄσπασαν τὴν περιουσίαν αὐτοῦ. Τὸ θλιβερόν τοῦτο συμβεβηγὸς καὶ ἄλλαι τὸν βίον αὐτοῦ συνταράσσασαι περιπέτεια ἐπενήργησεν ὀλεθρίως ἐπὶ τῆς κλονηθείσης αὐτοῦ υγείας καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς μαρασμώδη ἀσθένειαν, ἀπ' ἧς μὴ δυνάμενος ν' ἀνακύψῃ ἀπέθανεν τῷ 1823 τὴν 28 Δεκεμβρίου ἐν ἡλικίᾳ δύο καὶ πενήντηντα ἐτῶν καταλιπὼν σύζυγον καὶ δύο υἱούς.

Ἡ πολυμάθεια τοῦ Βηλαρά ὁμολογεῖται ὑπὸ πάντων ὅσοι ἐγίνωσκον τὸν ἄνδρα. Ἐγκρατῆς τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς φιλολογίας καὶ ἐκ τῶν ἀρίστων κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην ἱατρῶν ἦν ἅμα πεποικισμένος διὰ λαμπρᾶς καὶ δραστηρίου φαντασίας καὶ ζωηροτάτης ἀγχονίας, ἧς ἐνεψύχου τὰς πολλὰς καὶ βαθεῖας αὐτοῦ ἐπιστημονικὰς καὶ φιλολογικὰς γνώσεις καὶ καθίστη ἐπαγωγὸν καὶ περιζήτητον τὴν ἀναστροφῇ αὐτοῦ.

Ὁ σοφὸς ἄγγλος ἱατρός Ἐρρίκος Ὁλλανδ κατὰ τὰς εἰς τὴν Ἀνατολὴν περιηγήσεις αὐτοῦ ἐπὶ ἱκανὸν χρόνον ἐν Ἰωαννίνοις διατρίψας καὶ ἐκ τοῦ σύνεργου ἐκτιμήσας τὰ ἔκτακτα τοῦ Βηλαρά προσόντα ὁμλεῖ περὶ αὐτοῦ μετὰ πολλῶν ἐπαίνων καὶ παρίστησιν αὐτόν ὡς πολυμαθέστατον ἄνδρα, σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ ὡς τὸν πρῶτον τῆς Ἑλλάδος βοτανικόν. «Ἡ ὁμλία αὐτοῦ, λέγει ὁ ἄγγλος ἱατρός, ἦν κράμα εὐφυΐας καὶ στωϊκότητος, ρεμβασμοῦ καὶ σατύρας· οὐχὶ σπανίως εἶχεν ὑπερήφανόν τινα πνεύματος ἕξαρσιν ὑπομνησκουσαν μᾶλλον ἀρχαίους καιροὺς ἢ τὴν παρούσαν τῆς Ἑλλάδος κατάπτωσιν.» Ἐν ἄλλοις ἀναφέρει ὅτι ἐδοκίμασε πολλάκις τὴν ποιητικὴν τοῦ εὐχέρειαν δοῦς αὐτῷ ποιήματα ἀγγλικά εἰς τὴν ἰταλικὴν μεταφρασμαμένα, ἅτινα ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν μετέφερον ὁ Βηλαράς εἰς ἑλληνικοὺς στίχους.

Τὴν γνώμην τοῦ ἱατροῦ Ὁλλανδ περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ τοῦ χαρακτήρος τοῦ Βηλαρά πληρέστατα δικαιούσιν αἱ ποιήσεις αὐτοῦ. Ἐν ταῖς σατύραις καὶ τοῖς μύθοις του ἀνευρίσκομεν ὅτι ἐν ὀλίγαις λέξεσιν ἐξεικονίζει ὁ ἄγγλος ἱατρός, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς αὐτοῦ ποιή-

μασιν, εἴτε ἐρωτικὰ εἰσὶ ταῦτα ἄσματα, εἴτε τῆς φύσεως περιγραφαὶ ὑπάρχει ἐντετυπωμένη γλυκερά τις, ἀλλὰ βαθεῖα μεταγχολία. Τὸ ἠρωτικὸν μόνον εἶδος δὲν ἐκαλλιέργησεν ὁ Βηλαράς. Ἡ ἀλλῆ τοῦ Ἀλῆ δὲν ἦτο τόπος, ἐν ᾧ ἐπετρέπετο νὰ καταλαμβάνηται τις ὑπὸ γνησίων πατριωτικῶν ὁρμῶν. Ἐν τῇ κατασκευῇ τῶν στίχων ὁ Βηλαράς ἦν ἀριστοτέλης· ἡ ὑπ' αὐτοῦ γενομένη τῆς Βατραχουμομαχίας μετάφρασις εἶνε ἀληθὲς ἀριστούργημα, εἰς δὲ τὰ ἐρωτικὰ αὐτοῦ ἄσματα μόνον τὸν Χριστόπουλον ἔχει ἐφάμιλλον. Οἱ στίχοι του εἰσὶν ἐπαγωγῶι καὶ ἀβίαστοι, τοῦ δὲ ῥυθμοῦ ἢ μελωδία καὶ τὸ θέληγρον τοῦ βρονεῖ ἠδέϊαν ἀποπνέουσι καὶ γνησίως ποιητικὴν χάριν.

Καίτοι λίαν πεπαιδευμένος ὁ Βηλαράς ἐποιήσατο ὅμως χρῆσιν οὐχὶ τῆς κλασικῆς γλώσσης, ἀλλὰ τῆς περὶ αὐτὸν λαλουμένης κοινῆς, ἐφόλαξε δὲ ἐν τοῖς ποιήμασιν αὐτοῦ τὸ τοπικόν του ἰδιῶμα τούτεστι τὴν καθ' ὅλην τὴν Ἡπειρον μέχρι τῆς Θεσσαλίας λαλουμένην γλῶσσαν. Μὴ ἀρκούμενος δὲ εἰς τὴν ἐν τῇ ποιήσει χρῆσιν ἐτόλμησεν

αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ λόγῳ. Ὁπαδὸς μέχρις ὑπερβολῆς τῶν περὶ τῆς δημώδους γλώσσης θεωριῶν τοῦ Δανιὴλ Φιλιππίδου ἀπεπειράθη νὰ ἐξοβελίσῃ καθ' ὀλοκληρίαν τὴν ὀρθογραφίαν ἀξίων νὰ διευκολύνῃ οὕτω τὴν πρακτικὴν τῆς γλώσσης χρῆσιν. Ἴνα δὲ ἀποδείξῃ ὅτι δὲν προήρητο ἐξ ἀγνοίας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς ἢ μεθόδους αὐτοῦ μετέφρασεν ἐν τῇ κοινῇ τὸν Κρίτωναν τοῦ Πλάτωνος. Ἰ) Ἀλλ' εἰς τὸ ἰδιότροπον αὐτοῦ γλωσσικὸν σύστημα δὲν ἐπέμεινεν ἰσχυρογνωμόνως ὁ Βηλαράς· αἱ γλωσσικαὶ αὐτοῦ θεωρίαι ἦσαν παροδικαὶ τις ἰδιοτροπία, ἐξ ἧς ἀπέμεινεν ἡ μετάφρασις ἐκεῖνη τοῦ Κρίτωνος καὶ σελίδες τινες πεζῆς διατριβῆς εὐφροεστάτης, ἐν ἣ πικρῶς σατυρίζεται ἡ σχολαστικότης τῆς ἐποχῆς του. Φ. Δ.

Ἰ) Περὶ τὸ 1814 ἐξέδωκεν ἐν Κερκύρᾳ ὁ Βηλαράς βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον ἡ ρομενηκῆ γλῶσσα, περιέχον ὀλίγους στίχους καὶ τεμάχια μεταφράσεων ἐκ τῶν δευτερότερον παλαιῶν συγγραφέων.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΗΛΑΡΑ.

ΜΥΘΟΙ.

1. Τιμὴ, Φωτιά καὶ Νερό.

Συμφώνησαν παλιὸν καιρὸ
Τιμὴ, Φωτιά, καὶ τὸ Νερὸ
Μαζὶ νὰ συντροφεύουν,
Καὶ τύχη νὰ γυρῶσουν.

Στὸ δρόμο τους ποῦ περπατᾶν,
Ἔνας τὸν ἄλλον ἐρωτᾶν.
Ἄν λάχῃ καὶ χαθοῦμε,
Πῶς νὰ ἀνταμωθοῦμε;

Μὲ χάσαται, λέει ἡ Φωτιά,
Ρίξτε τριγύρω μιὰ ματιά,
Κι' ὅπου καπνὸ νὰ ἰδῆτε,
Ἐλάτε νὰ με βρῆτε.

Κι' ἐγὼ ἀπεκρίθη τὸ Νερὸ
Ἔχω τὸν τόπο φανερό.
Ἄουο γλαυρὸ λιβάδι
Λικό μου εἶναι σημάδι.

Γυρῶζον λὲν καὶ τῆς Τιμῆς,
Σοῦ φανερώσαμεν ἐμεῖς
Τοῦ καθενοῦ μας τόπο,
Πὲς μας καὶ σὺ τὸν τρόπο.

Λέγει ἡ Τιμὴ, ἐγὼ σ' αὐτὸ
Σὰς συμβουλεύω, ὅχ τὸ κοιντὸ
Ποτὲ μὴ γελαστήτε
Νὰ μοῦ ξεχωριστήτε.

Γιατὶ ἐν γλιστήρῳ μιὰ φορὰ,
Καὶ δὲ με πιάστε σταθερά,
Ἄσο νὰ με γυρῶψτε
Τὸν κόπο θὰ ξεδοψέτε.

2. Γέρος καὶ Θάνατος.

Ἔνας Γέρος σὲ φτώχειας ἀνάγκη,
Ἄλλον τρόπον νὰ ζήσῃ δὲν εἶχε,
Χώρα ξύλα νὰ κόψῃ στὸν λόγγο,
Μεταβιάς τὸ ψομὶ του νὰ βγάξῃ.

Μιὰν ἡμέρα βαριά φορτομένος,
Περπατῶντας σ' ὀρθὸ μονοπάτι,
Ὅχ τὸν κόπο καὶ κάμμα τοῦ ἡλίου
Τὴν ἀνάσσα νὰ πάρῃ δὲ φτάνει.

Σ' ἕναν ὄχο τ' ἀνάσκελα πέφτει.
Καὶ στὸ μέγα πολὺ κούρασμά του
Τὴ ζωὴ του μισώντας βαριέται,
Καὶ τὸ χάρο μὲ πόθο του κράξει.

Νὰ ὁ χάρος ὀμπρὸς του πετιέται,
Τὸ δρεπάνι κρατῶντας στὸ χερί,
Μ' ἄργιαν ὕψι καὶ σῆγμα τρομάρας,
Γιὰ εἶμαι Γέρο, τοῦ λέγει, τί θέλεις;

Ἄχ! ὁ Γέρος εὐτὺς ἀποκρίθη
Τὸ ξαλί μου αὐτὸ δὲν μοροῦσα
Νὰ σηκόσω· σὲ φάναξα ὁ δόλιος
Νὰ μοῦ δόκης ὀλίγη βοήθεια.

3. Σύγκρισις.

Πὲς μου Μῶκο στή ζωὴ σου,
πῶς τὸ νιώθεις τὸ χορμὶ σου,
Ζωηταιὸ κανένα πράγμα
ἢ τῆς τέχνης εἶσαι θιάμα;

Ἀγαποῦσα νὰ τὸ ξεῦρο
μόνε πῶς νὰ σοῦ τὸ εὔρω!
Δὲν μοῦ λείψ τὴν ἀπορία;
Φίλος εἶμαι, τί ἔχεις χρεία.

Πέτρα εἶσαι; Λὲς κινεῖσαι.
Μὴ εἶσαι δένδρο; Μόνε ξιέσαι.
Ὅμοιο τάχα; Θὰ πετοῦσες.
Μαῖμοῦ; Δὲν θὰ μιλοῦσες.

Ἐρπετό; Δὲν περπατοῦσες.
Κῆτος; Θελεὶ κολυμποῦσες.
Κτήνος; Μοῦ ὀρθοπόξεις.
Μέταλλο; Ἄμ δὲν ἀχρῆξεις.

Μὲ κανένα δὲν τειοιάεις,
καὶ ἀπ' ὅλα προσομοιάεις.
Πόθοι εἶχα καὶ μεγάλο,
σὲ μιὰ τάξι νὰ σὲ βάλω.

Πὲς μου Μῶκο στὰ σωστά σου,
Μὴ εἶσαι τάχα; Στάσου, στάσου.
Τρῶς; μουγκρῶς, κοιμάσαι, πίνεις,
ὕποψία δὲν ἀφίνεις.

Ζῶο εἶσαι δίχως ἄλλο.
Σοῦ τὸ πένυχα, δὲν σφάλω.
Ἄμ τί ζῶον εἶδος εἶσαι
Δὲν μάς λὲς τὸ προσποιοῖσαι;

Ὅτι εἶπα νὰ ἦσαι σόνει
κι' ἀπὸ πὰ δὲν μάς ζημιώνει.

ΔΙΑΦΟΡΑ.

‘Ο Έλεφαντοδόνητος Μάρτιερ. ‘Ο ἐν Ἀμβούργῳ Ἑρρίκος Ἀδ. Μάρτιερ, ὃν ἔνιοι Ἐλεφαντοδόνητον Μάρτιερ ἀποκαλοῦσι, τογγάνει εἰς τῶν μεγαλυτέρων Ἑμπόρων τοῦ Ἐλεφαντοδόνητος τῆς οἰκουμένης. Ἔχων πανταχοῦ ὕδα ὑποκαταστήματα καὶ θηρευτικὰ καραβάνια ἐν Ἀφρικῇ, ἅτινα ἐξ 600 θηρευτῶν ἀποτελοῦμενα ἐξέρχονται πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀγελῶν τῶν ἐλεφάντων ἐν αὐτοῖς ὡς εὐρωπαϊκὸς ἔμπορος, ὅστις δύνανται νὰ διεξαγάγῃ τὸ ἐμπόριόν του ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τῶν κατὰ τριμηρίαν ἐν Λονδίῳ καὶ Λιβερποῦλῃ λαμβανόντων χώραν μεγάλων ἐπὶ τοῦ ἐλεφαντοδόνητος πλειστηριασμῶν. Πρὸς τοῦτοις κέντρται ἐν Ἀμβούργῳ καὶ ἐργοστάσια πρὸς κατεργασίαν τοῦ ἐλεφαντοδόνητος τοῦ ὁποίου οὐ μόνον μεγάλην, ἀλλὰ καὶ πυκίλην γίνεται χρῆσις ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ἐν τῇ ἐν Ἀμβούργῳ ἐκθέσει διαφόρων ἐκθεμάτων τοῦ Ἐλεφαντοδόνητος Μάρτιερ. Οὐχὶ ὀλιγώτεροι τῶν 65 χιλιάδων ἐλεφάντων φονεῦνται κατ’ ἔτος ἐν Ἀφρικῇ διὰ νὰ καλυφθοῖσι τὰς ἀνάγκας τῆς ἐλεφαντοβιομηχανίας τῆς Ἀμερικῆς, Ἑβρώπης καὶ Ἀσίας, 850 δὲ χιλιάδες χυλογράμμων ἀκατεργάστου ἐλεφαντοδόνητος ἀξίας 22 εκατομμυρίων φράγκων πωλοῦνται κατὰ μέσον ὄρον ἐτησίως. Καὶ εἰς τὰ κολοσσαία ταῦτα ποσὰ δὲν συγκαταριθμῶνται αἱ καταναλώσεις τῶν ἄρρακων μαιῶν ἡγεμονίων, οἵτινες περὶ πολλοὺ ποιοῦμενοι τοῦτον κρατοῦσι τοὺς καλλιτέρους ὀδόντας. Τὸ ἀνωτέρω ποσὸν τῶν 850 χιλ. χυλογράμμων προμηθεῖται μόνῃ ἢ Ἀφρικῇ, αἱ ἀνατολικαὶ καὶ δυτικαὶ αὐτῆς ἀκαί. ‘Ο ἄφρικανὸς Ἐλέφας ἐστὶν ὁ μόνος ἔτι θηρευόμενος, διότι ὁ τῶν Ἰνδιῶν καταδίωξις σπουδαίως καὶ ὡς οἰκιστὸν ζῶον ταῦν χρησιμεῖον κατέστη πολυτέμνος εἶ ἂν ἐπρόκειτο νὰ φονεῖται χάριν τῶν ὀδόντων αὐτοῦ. Ἐπασαὶ αἱ Ἰνδία μετὰ τῆς Κεβλάνης καὶ τῆς Σοματράς προμηθεύονται κατ’ ἔτος μολὸν 20 χιλιάδας χυλογράμμων ἐλεφαντοδόνητος, ἄλλως τε οἱ ὀδόντες τῶν ἐλεφάντων τῶν Ἰνδιῶν εἶναι μικρότεροι τῶν ἄρρακων, μᾶλλον κευκρωμένοι καὶ πρὸς τοὺς ὀδόντας τοῦ Μαμούθ, ὡς λέγει ὁ Μάρτιερ ἐν τινι περιγραφῇ, προσομοιάζοντες. Ὅποσον δὲ τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἐμπορίου εἶναι περιζήτητον γίνεται ἐκ τούτου διότι οὐδὲν εἶναι ὁ ἐπιχειρηματικὸς οἶκος τοῦ Μάρτιερ ἐξέτελεσε μεγάλας ἐκδρομὰς πρὸς ἔρευναν τοῦ ἐν Σιβηρίᾳ ἀνευρεθέντος σφράματος προκατακλιμασίου ὀδόντων τοῦ Μαμούθου· τὰ ἀπὸ χιλιάδων ἐτῶν ὑπὸ τοῦ πάγου τῆς Σιβηρίας θεταμμένα ὅσα τὰς παχυδέρμων προγόνων τῶν συγχρόνων ἐλεφάντων δὲν ἀνταπεκρίθησαν ὅμως εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐνεστώσης ἐποχῆς. Πλείστα ὅσα ἀντικείμενα καὶ σκευὴ ἐξ ἐλεφαντοδόνητος μεταχειρίζονται οἱ πεπολιτισμένοι λαοὶ τῆς Ἑσπερίας, κτῆνα καὶ φήμας, ἐπικαλύμματα θρησκευτικῶν βιβλίων, λαβὰς μαχαίρων, βεπίδια, πλῆκτρα κλειδοκουμβάλου, λαβὰς ῥάβδων, σφαίρας τοῦ σφαιριστηρίου κτλ. παραλειπομένων τῶν καλλιτεχνικῶν τῆς γλοπιτικῆς ἔργων. Καὶ ἐν τοῦτοις οὐτὴ ἢ Ἀμερικῇ οὐτὴ ἢ Ἑβρώπῃ εἶναι ἡ κυρία χώρα τῆς καταναλώσεως τοῦ ἐλεφαντοδόνητος, ἀλλ’ αἱ Ἰνδία, ἔνθα θεωρεῖται ὡς ἱερὸν τῷ Βοῦδᾷ ἀφιερωμένον ὄστυον. ‘Ο νέος Ἰνδὸς προσφέρει κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων του εἰς τὴν ἐκλεκτὴν τῆς καρδίας του ζήτησιν δακτυλίων ὡς κόσμημα τῆς κνήμης ἢ τῶν βραχιόνων ὡς ἀντικείμενον θρησκευτικῆς εὐλαβείας πρὸς τὸν Βοῦδαν. Ὁσαύτως καὶ τὰ ἀπεικονίσματα τῶν θεῶν καὶ οἱ νοαὶ κοσμοῦνται διὰ τοῦ ἐλεφαντοδόνητος· οὐχὶ ὀλιγώτερον περιζήτητος εἶναι ὁ ἐλεφαντοδόνητος καὶ παρὰ τοῖς Κινέζοις, οἵτινες μεταχειρίζονται αὐτὸν εἰς διαφόρους λεπτοφυεῖς ἐργασίας διὰ τε τὴν τῶν ἱερῶν ἀντικειμένων καὶ τῶν μὴ ταυτῶν χρήσιν, οὐχ ἤττον κνημιδοῦται ἐξ ἐλεφαντοδόνητος διὰ νέας γυναῖκας ἐν εὐχάριστοις παρ’ αὐτοῖς ὅπως παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς. ‘Ο ἐλεφάντινος Μάρτιερ πωλεῖ κατ’ ἔτος 70,000 περίπου σφαίρας τοῦ σφαιριστηρίου πρὸς 14 μέρη 30 μάρκας ἐκάστην, ἔχει δὲ πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ μέγα ἐργοστάσιον πρὸς κατεργασίαν τοῦ ἐλεφαντοδόνητος, ἐν ᾧ μεγάλα ποσὰ πλῆκτρων διὰ κλειδοκώμβουλα κατασκευάζονται διότι, ὡς γνωστον, περὶ τὰς 200 χιλιάδας κλειδοκουμβάλων κατασκευάζονται κατὰ μέσον ὄρον κατ’ ἔτος ἐν Ἀμερικῇ καὶ Ἑβρώπῃ· λίαν ἐνδιαφέρουσα εἶναι ἡ εἰς ἕκαστον εἶδος καταναλώσεως τῶν ἐξ ἐλεφαντοδόνητος βιομηχανημάτων. Ἡ Γαλλία ἔχει ἀνάγκην τῶν περισσοτέρων σφαιρῶν διὰ τὰ σφαιριστήρια, ἢ Ἀμερικῇ τῶν πλείστων πλῆκτρων κλειδοκουμβάλου, ἢ Ἀγγλίᾳ τῶν πλείστων λαβῶν μαχαίρων καὶ ἢ Γερμανία τῶν περισσοτέρων κτενῶν.

Ἡ Χημεία παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔλλησιν. ‘Ο κύριος Βερθελιὸ ἀφιέρωσεν ἐσχάτως εἰς τὴν ἐν Παρισίοις Ἀκαδημίαν τῶν ἐπιστημῶν συγγραφὴν θεωρουμένην ὡς τὸ συμπλήρωμα τῆς περὶ χημικῶν θεωριῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔλλησιν Ἱστορίας αὐτοῦ. Ἐν ἐνὶ τόμῳ περιλαμβάνει πάντα τὰ μέχρι τοῦδε ἀνεύκτοτα καὶ σχεδὸν ἀγνωσμένα κείμενα τῶν ἀρχαίων ἔλλησιν ἀληθιστῶν τῆς ἀλεξανδρινῆς καὶ τῆς βυζαντινῆς ἐποχῆς. ‘Ο κ. Κάρολος Ρουὲλ διακεκριμένος ἔλλησιν-στῆς ἐπεφορτισθὴ τὴν ἀντιπαραβολὴν τῶν κειμένων τούτων. Τῆς συλλογῆς τῶν κειμένων τούτων προτάσσεται ἡ ὑπὸ τοῦ κυρίου Βερθελιὸ γραφεῖσα εἰσαγωγή, ἣτις μεγάλην παρέχει συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐπιστήμης, ἀποδεικνύει δὲ εἰς οἶα εὐφυεῖς καὶ τομητρὰς ἐφευρέσεις προσέβη τὸ ἔλλησιν πνεῦμα ἄνευ τῆς βοήθειᾶς τῶν νεωτέρων μεθόδων.

Τὸ ἐμπόριον τῶν τριχῶν. Γνωστον εἶναι ὁ συρμὸς ἐπιβάλλει τὴν χρῆσιν μεγάλῃ ποσότητος ἔξνων τριχῶν τῆς κόμης. Ἄλλοτε αἱ χωρικά τῆς Βρετανῆς ἐν Γαλλίᾳ ἐπρομηθεῦον ἱκανὰς διὰ τὴν τεχνητὴν κόμην τρίχας· ἀντὶ ὀλίγων φράγκων αἱ πτωχαὶ γυναῖκες παρεχόμενον εἰς μεταπάρας ἐν ταῖς ἀγοραῖς τὴν ὠραίαν κόμην των. Ἀφθονον ὕλικόν διὰ τὸ ἐμπόριον τοῦ εἴδους τοῦτου παρέχον καὶ αἱ μαναί, ἐν αἷς ἡ ἀποδοχὴ τοῦ μοναχικοῦ πέπλου ἐπιβάλλει τὴν θυσίαν τῆς κόμης· ἀναφέρεται μονῇ, ἣτις ἐπαύλησε πλεον τῶν 400 χυλογράμμων τριχῶν ἀντὶ τοῦ στρογγύλου ποσοῦ τῶν 30,000 φράγκων. Ἐν γένει αἱ ἐκ ζώων προσαυτῶν προερχόμενα κόμαι ἔχουσι μείζονα ἀξίαν ἢ αἱ τῶν κερῶν· προτιμῶνται ἐπ’ ἴσης αἱ φυσικοῦ χρώματος κόμαι μᾶλλον ἢ αἱ ἔχουσαι τεχνητὸν τὸν χρωματισμὸν.

Ἐν Παρισίοις ἡ μεγίστη πηγὴ τῆς προμηθείας τριχῶν εἶναι σήμερον ἡ συντεχνία τῶν βακοσυλλεκτῶν οἵτινες συλλέγουσιν τρίχας ἐν ταῖς ὁδοῖς, ποιοῦσι τὴν διαλογὴν αὐτῶν καὶ κατόπιν τὰς πωλοῦσιν. Ὑπελογισθὴν ὅτι συλλέγονται οὕτω κατὰ μέσον ὄρον 40 χυλογράμματα τριχῶν καθ’ ἐκάστην. Ἐκ τῆς στατιστικῆς ταύτης ἐξήχθησαν οἱ ἐπόμενοι ἀριθμοὶ δηλοῦντες τὸ ποσὸν τῶν τριχῶν ἐκάστου φυσικοῦ χρώματος, ὅπου λαμβάνεται ἐξ ἐνὸς χυλογράμμου

Τρίχες ἐξανθαί . . .	150
Πορραὶ	50
Ἐρυθραὶ	25
Μέλαναι	100
Κασταναὶ	500
Φαιαὶ	200
Λευκαὶ	25

Περιέργων φυτόν. Ἀνεκαλύφθη ἄρτιως ἐν τῇ Νοτίῳ Ἀμερικῇ δεινὸν ὄφρυον ἀνήκον εἰς τὴν οἰκογένειαν τῶν κάκτων τὰ ἀνήθη τοῦ ὁποίου μαραίνονται μόνον ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν σφοδροῦ ἀνέμου. Τὸ φυτόν τοῦτο ἔχει ὕψος ἐνὸς μέτρον, ἐπὶ δὲ τοῦ στελέχους αὐτοῦ φύονται πολυάριθμοι ἀποφύσεις, ὅθεν διὰ τῆς θωπείας τῶν ἀνέμων ἀναδίδουσι τὰ ἀνήθη.

Μητρικὸν ἐνοστικὸν τῶν ἔρπετων. Ἡ ἔχιδνα, ἣν ἕκαστος ἀποτροπαίεται εἶναι ἐν τοῦτοις ἀναμφίβολον εἶδη θυσιάζεται πρὸς ὑπεράσπιον τῶν νεογνῶν τῆς. Σοφὸς φυσιολόγος ἐκδοῦς ἐκτενὴ συγγραφὴν περὶ τῶν ἐνστικτῶν τῶν ζῶων ἀναφέρει τὸ ἐπόμενον παράδειγμα. Ἀνθρωπος ὀδύων παρετήρησεν ἐξῆλωμένην ἐπὶ θρανίῳ ἐν τῇ ὁδῷ μεγάλην ἔχιδναν θερμαινόμενῃ ὑπὸ τὸν ἥλιον καὶ προσήγγισεν αὐτῇ, ἵνα τὴν φονεῖσθαι διὰ τῆς ῥάβδου του· ἡ ἔχιδνα ἰδούσα αὐτὸν μακρόθεν ὄψωσε τὴν κεφαλὴν, ἐξέπεμψεν ἑλαφρὸν σφύριγμα καὶ ἤνοιξε τὸ στόμα. Τὸ σφύριγμα τοῦτο ἐννοήσαντα τὰ νεογὰ εἰσεδύσαν ἐντὸς μικροῦ εἰς τὴν χεῖνισσαν τοῦ στόματος αὐτῆς ὁπνί· ἀλλὰ τὸ αὐτοῦ ἔρπετόν ἐγένετο θῆμα τῆς μητρικῆς ταύτης μερίμνης, διότι ἡ φροντίς αὐτῆ ἐπεβράδυνε τὴν φυγὴν αὐτοῦ καὶ κατηνέχθη θανατηφόρον κατ’ αὐτοῦ τραῦμα, πρὶν ἢ τραπῆ εἰς φυγὴν. Περὶεργος νὰ μάθῃ τί ἀπέγειναν τὰ νεογὰ ὁ ὀδοιπόρος ἔσχισε τὴν ἔχιδναν καὶ τὰ τέσσαρα νεογὰ ἐβρέθησαν ἐντὸς αὐτῆς ζώντα. Παρόμοιον τι παρετήρηθη καὶ εἰς πολλὰ ἄλλα ἔρπετά, ἅτινα ἀπώλεσαν ἢ ὑπὲρ τῶν νεογῶν ἐνοστικὸς στοργῇ.

Βιβλία καὶ ὕγρασία. Ὅτε ἐν μεγάλῃ τινι τῆς Ἀγγλίας βιβλιοθήκῃ τὰ βιβλία ὑπέστησαν μεγάλῃ ἐκ τῆς ὕγρασίας βλάβην, πρὸς προφύλαξιν αὐτῶν μετεχειρίσθησαν κατὰ συμβουλὴν διαστήμῳ χημικὸ καυκαμμένην ἄσβεστον· ἡ πείρα ἀπέδειξε τὴν πρακτικὴν ἀξίαν τῆς συμβουλῆς ταύτης· ἡ καυκαμμένη ἄσβεστος ἐν δοχείῳ παρὰ τὴν βιβλιοθήκην θεθεμιμένη καὶ κατὰ πᾶσαν δευτέραν ἢ τρίτην ἡμέραν ἀνανεουμένη ὤφελε πλείωτον ἢ καλῶς θερμαινούσα θερμαστρα.

Τὸ πρῶτον θέατρον ἐκτίσθη ἐν Ἀθῆναις τῷ 340 π. Χ.

ΒΑΘΥΠΛΟΥΤΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΕΝ ΑΜΕΡΙΚῃ.

Τὸ ἐν Νέα Ὑόρκῳ ἐκδοδόμενον μηνιαῖον περιοδικὸν „Cosmopolitan Magazine“ περισυλλέξαν ἀκριβεῖς περὶ τῶν ἐν Ἀμερικῇ πλουσιῶν γυναικῶν πληροφορίας, δημοσιεῖται τὰς ἐξῆς λίαν ἐνδιαφερούσας λεπτομερείας. Τὸ ἐν λόγῳ περιοδικὸν ἰσχυρίζεται ὅτι ἐν τῷ νέφ κόσμῳ ὑπάρχουσι δωδεκάδες γυναικῶν πλουσιωτέρων καὶ αὐτῆς τῆς βασιλείας τῆς Ἀγγλίας, ἣτις, ὡς γνωστον, εἶναι ἡ πλουσιωτάτη ἐν Ἑβρώπῃ ἡγεμονίς, καὶ πλείστον ἄλλων οὐχ ἤττον πλουσιῶν. Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ σπουδαίου τούτου καταλόγου ἦτο ἀναγεγραμμένη ἡ δεσποινὶς Αἰκατερίνη Βόλφ, ἣν ἀπὸ τοῦ θανάτου αὐτῆς ἀντικατέστησεν ἡ δεσποινὶς Μαρία Γκαρρέ, ἡ πλουσιωτέρα γυνὴ τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν· τὸ ποσὸν τῆς περιουσίας αὐτῆς, συνισταμένης, ὡς λέγεται, ἐκ μετοχῶν τοῦ αἰθηροδρόμου τῆς γραμμῆς Ὅχιου, δὲν εἶναι ἐπακριβῶς γνωστον. Γινώσκεται μόνον ὅτι ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς, ὅστις ἀφῆκε περιουσίαν 200 εκατομμύρια δολλαρίων, τὸ ἐν τρίτον τῆς περιουσίας, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπολλαπλασίασεν ἔκτοτε, διότι εἶναι οἰκονόμος καὶ λίαν κερδοσκοπικὸ καὶ ἐπιχειρηματικὸ πνεύματος. Ἡ δεσποινὶς Γκαρρέ, ἄγουσα ἤδη τὸ 40ον ἔτος τῆς ἡλικίας τῆς, εἶναι μικρὸς μωμος, λεπτοφυῆς, μελαγχρονίη, ἐνδύεται δὲ ἀπλοῦστατα μέλαιναν πάντοτε στολὴν περιβεβλημένη καὶ διγνεκῶς εἰς φιλανθρωπικὰ ἔργα ἐνασχολουμένη. Ἡ δεσποινὶς Jenny Flood ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ ἐκληρονόμησε παρὰ τοῦ πατρὸς τῆς 100 εκατομμύρια, εἶχε δὲ τότε ἴδιαν περιουσίαν συνισταμένην ἐξ 20 εκατομμυρίων δολαρίων, τὸ 30ον ἔτος μολὶς συμπληρούσα, καθολικὴ τὸ δόγμα καὶ λίαν σεμνοπρεπῆς οὐδαμῶς συγκατατίθεται νὰ ὑπανδρευθῇ, ἐπειδὴ ἀπεχθάνεται τοὺς προικωθῆρας ὅπως καὶ πλείστα ὅσα ἄλλα πλοῦσιαι δεσποινίδες. Ἡ πλουσιωτέρα χήρα τῆς Νέας Ὑόρκης εἶναι ἡ κυρία Barrios, ἡ ὅπως αὕτη τιτολοφρεῖται Donna Franziska Arancio Vescuciadiago de Quesaltenango Barrios· ὁ σύζυγος αὐτῆς, πρόεδρος τῆς δημοκρατίας Γουατεμάλας, ἀπώλετο ἐν τῇ ἀποπέιρᾳ τῆς ἐνώσεως τῶν πέντε κεντρῶν τῆς Ἀμερικῆς δημοκρατιῶν εἰς μίαν μόνην· ἦτο δεξιὸς καὶ τομητρὸς, ἀλλὰ περὶ τῶν δικαίων τῶν ἄλλων εἶχεν ἀτελεῖς σκέψεις· ἀπόδειξις δὲ τούτου ὁ τρόπος δι’ οὗ ἐνομυρεῖθη. Διατελὼν ἐν περιουσίᾳ ἐκλογικῇ ὑποψηφίος διὰ τὴν προεδρείαν συνήτησεν ἐν τινι μονῇ ὠραίαν κορσίδα, ἣτις τῷ ἦρσε κατ’ ὑπερβολὴν. Πληροφρονηθεὶς τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας τῆς ἔγραψε τῷ πατρὶ αὐτῆς ὅτι ἐπεθύμει νὰ νυμφευθῇ τὴν θυγατέρα του μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν τῆς. Ὁ πατὴρ τῆς νέας ὑπερήφανος ἐπὶ τοῖς οἰκογενειακοῖς αὐτοῦ τίτλοις οὐδαμῶς ἀπαντήσεως ἤξιωσε τὸν Barrios, ὅστις ἐκλεγεῖς Πρόεδρος καὶ περιμεύει ἐπὶ ὅλα ἔτη ἔγραψεν αὐτῆς τῷ πατρὶ τῆς νέας αἰτῶν, ἵνα οἱ γάμοι τελεσθῶσιν ὅσον τάχιστα. Ὁ πατὴρ ἀπήνησεν τὴν φορὰν ταύτην ἀλλ’ ἀρνητικῶς προφασιζόμενος ὅτι τῷ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀποδεχθῇ τὴν ἦν τῷ ἐγένετο τιμὴν. Ὁ Barrios μετεπέμψατο τότε ἕνα τῶν ὑπάσπιστῶν του εἰς τὴν μονὴν διὰ νὰ ἀπαγάγῃ τὴν νέαν, ἣτις δυστυχῶς ὅμως δὲν εὗρίσκετο ἐκεῖ, τοῦ πατρὸς αὐτῆς προνοήσαντος ἐγκαίρως περὶ τῆς ἀπομακρόνσεως αὐτῆς. Τότε ὁ Barrios διέταξε τὴν σύλληψιν τοῦ πατρὸς τῆς ὃν καὶ ἔρριψεν εἰς τὰς φυλακάς. Μετὰ παρελεύσασιν τριῶν μηνῶν κατῶρθωσε νὰ λάβῃ τὴν συγκατάθεσιν αὐτοῦ εἰς τὸ νυμφεῖσθαι. Ὁ Barrios ὑπῆρξεν οὐ μόνον τρυφερὸς σύζυγος, ἀλλὰ καὶ εὐγνώμων γαμβρὸς διορίσας τὸν πενθέρων του ὑπουργὸν τῶν οἰκονομικῶν, ἀμφοτέρω δὲ συνεπεχείρησαν ἀλλεπαλλήλως δημόσια δάνεια ἐπὶ ὅροις λίαν ἐπωφελέσι, δι’ αὐτοῦς δηλονότι. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Barrios, ἐπισυμβάντα κατὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονοῦθεισαν ἀπόπειραν διὰ δολοφονίας, μετώκησεν ἡ χήρα αὐτοῦ ἐν Νέα Ὑόρκῃ, ἔνθα καὶ διάγει πολυτελῆ βίον. Κολοσσαίαν περιουσίαν κέκτηται ἐπίσης ἡ δεσποινὶς Ἰουλία Ραῖνλάνδερ, ἣτις θεωρεῖται ὡς ἡ πλουσιωτέρα γυνὴ ἡγεμονίς τῆς Νέας Ὑόρκης, ἔκτος διαφόρων πολυτιμῶν ἀντικειμένων, ὧν ἡ ἀξία ἀνέρχεται εἰς 100 εκατομμύρια δολαρίων. Σχεδὸν ἅπαν τὸ εἰσοδήμα αὐτῆς κατα-

ναλίσκει πρὸς φιλανθρωπικοὺς σκοποὺς. Ἡ δεσποινὶς Ἐλένη Gould θὰ κληρονομήσῃ κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τὸν ζάπλουτον αὐτῆς πατέρα· πρὸς τὸ παρὸν λαμβάνει ἐτησίως διὰ τὰ μικρὰ αὐτῆς ἔξοδα ἐκατομμύρια τινα, τὰ ὅποια διαθέτει κατὰ βούλησιν. Δύο ἄλλα, ἡ δεσποινὶς Daisy Stevens, θυγάτηρ τοῦ βαθυπλοῦτου Φρειδερίκου Stevens καὶ ἡ δεσποινὶς Ἄννα Cutting θὰ κληρονομήσουν ἀνὰ 50 εκατομμύρια. Ἡ Κυρία Griswold καὶ ἡ Κυρία Ἀλεξάνδρου εἶναι δύο χήραι μεγάλης κάτοχοι ὑψαύτως περιουσίας· ἕκατέρα ἔχει 30 εκατομμύρια. Ἄλλη χήρα οὐχ ἤττον ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ κυρία Fair. Ὅτε διεξέβηθη τὸν σύζυγόν τῆς τῷ 1883 ἔλαβε διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως οὐ μόνον τὰ τέκνα τῆς, ἀλλὰ καὶ ἀποζημιώσιν χηρείας 20 εκατομμύρια. Ἐν ὅσῳ ὁ σύζυγος αὐτῆς ἦτο πτωχὸς ἐξῆ ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ μετ’ αὐτοῦ, μολὶς ὅμως ἐπλούτησε καὶ ἀνηγέρθη μεγαλοπρεπὲς ἐν Νέα Ὑόρκῃ μέγαρον, ὄψχετο ἡ ὁμόνοια. Ἡ κυρία Vanderbilt, ἣτις ἔχει ἕνα μόνον υἱόν, εἶναι ἀναντηρήτως ἡ πλουσιωτέρα χήρα τῆς οἰκουμένης. Ἡ Κυρία Marschall Robats καὶ ἡ Κυρία Moise Taylor ἔχουσι ἀνὰ 100 εκατομμύρια, τὰ ὅποια οἱ σύζυγοι αὐτῶν ἐκέκτησαν ἐν τῷ ἐμπορίῳ καὶ ἐργατελίῳ αὐταῖς. Ἡ Κυρία Astor ἔχει 40 εκατομμύρια. Ἡ κυρία Bell ἐκληρονόμησε μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς Gordon Bermet τὸν βαθυπλοῦτον αὐτῆς πατέρα. Ἡ Κυρία Andrew Coffin εἶναι χήρα ἡλικίας εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν καὶ ἄλλων τῶσων ἐκατομμυρίων κάτοχος· ἡ δεσποινὶς Hetty Green ἀπέκτησε τὴν περιουσίαν αὐτῆς, ἣν ὑπολογίζουσι εἰς 100 εκατομμύρια, διὰ κερδοσκοπιῶν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ ἐπιχειρήσασιν καὶ ἐξακολουθεῖ πολλαπλασιαζούσα αὐτὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς δεσποίνας καὶ δεσποινίδας, ὧν ἡ περιουσία ὑπολογίζεται εἰς 10—15 καὶ 20 εκατομμύρια ὑπάρχει πληθὺς τοιούτων.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ.

Τρόπος τῆς παρασκευῆς καλοῦ καφέ. Τὸ ποτὸν τοῦ καφέ — πρόκειται δὲ περὶ τοῦ κατὰ τὸν εὐρωπαϊκὸν τρόπον παρασκευαζομένου — σπανίως παρασκευάζεται μετὰ τῆς ἀπαυσιμῆς προσοχῆς καὶ φροντίδος, ἵνα καταστῇ ὅσον ἐνδέχεται ἐπὶ ἀρσενον τὴν γεῖσιν καὶ ὠφέλιμον. Πρὸ παντὸς ἄλλου δέον οἱ κόκκοι τοῦ καφέ, πρὶν ἢ φρυγῶσι, νὰ πλύνωνται ἐν χλιαρῷ ὕδατι καὶ ἐπιμελῶς ἀποξηραίνωνται· εἴτα γίνεται ἡ φρύξις αὐτῶν, ἣτις δέον νὰ παύθῃ, ἅμα ὡς οἱ κόκκοι προσλάβωσιν ὠραίων καὶ χρυσαύτων φαίνων χρώμα· ἄλλως, ἂν ἡ φρύξις παρατεθῇ πλείωτον τοῦ δέοντος, ἡ γεῖσις τοῦ καφέ ἀποκτῆ τι τὸ ὑπόπικρον καὶ τὸ εἰς ἀπνηθρακωμένως ὁδοῖας ἰδιόζων. Καὶ ἐπὶ τέλους ὅσῳ λεπτότερος ἀλεσθῇ τὸσφ ἰσχυρότερον ἀποβαίνει τὸ δι’ αὐτοῦ παρασκευαζόμενον ποτὸν. Τὸ ποτὸν τοῦ καφέ πρέπει νὰ ᾖνε ἰσχυρότατον· εἴτα δὲ εἰς τὸ ἐκχύμα τοῦτο ὀποῖον ἐπιθῶμει βαθμῶν. Ἀπλοῦστατος τρόπος, δι’ οὗ καθιστῶμεν τὸν καφὲν θρηπτικώτερον διαλύοντες τὴν περιχομένην ἐν αὐτῷ ἀλευρόκολλον, συνίσταται εἰς τὴν ἐντὸς τοῦ καφέ προσθήκην ἐν εἰδεί κόνεως μικροτάτης ποσότητος ἀνθρακικῆς σόδας. Ἡ ἀλευρόκολλα διαλύεται ἐντὸς τῶν ἀλκαλικῶν ὕδατων, ἅτινα ἐνέχουσι ἐν ὑπερβολῇ ἀνθρακικὸν ὀξύ. Τούτου ἕνεκα ἐν Ὀλλανδίᾳ παρασκευάζουσι τὸν καφὲν μετὰ μεταλλικὸν ὕδατος, διὰ τὴν αὐτὴν δὲ αἰτίαν φαίνεται τὸσφ ἐθάρεστος ὁ καφὲς ἐν τινι πόλει τῶν Λουτρῶν, ὡς ἐν Vichy ἐπὶ παραδείγματι. Ὁ καφὲς ἔχει πάσας τῶν ἀρρηματικῶν κόκκων τὰς ιδιότητας, εἶνε δὲ καὶ θρηπτικὸς ὡς περιέχων τὴν ἀλευρόκολλον καὶ τινα ἀναλογίαν ταυνίου, ἀρκεῖ νὰ μὴ περιέχῃ πικρὰ ἢ καυκαμμένα στοιχεῖα.

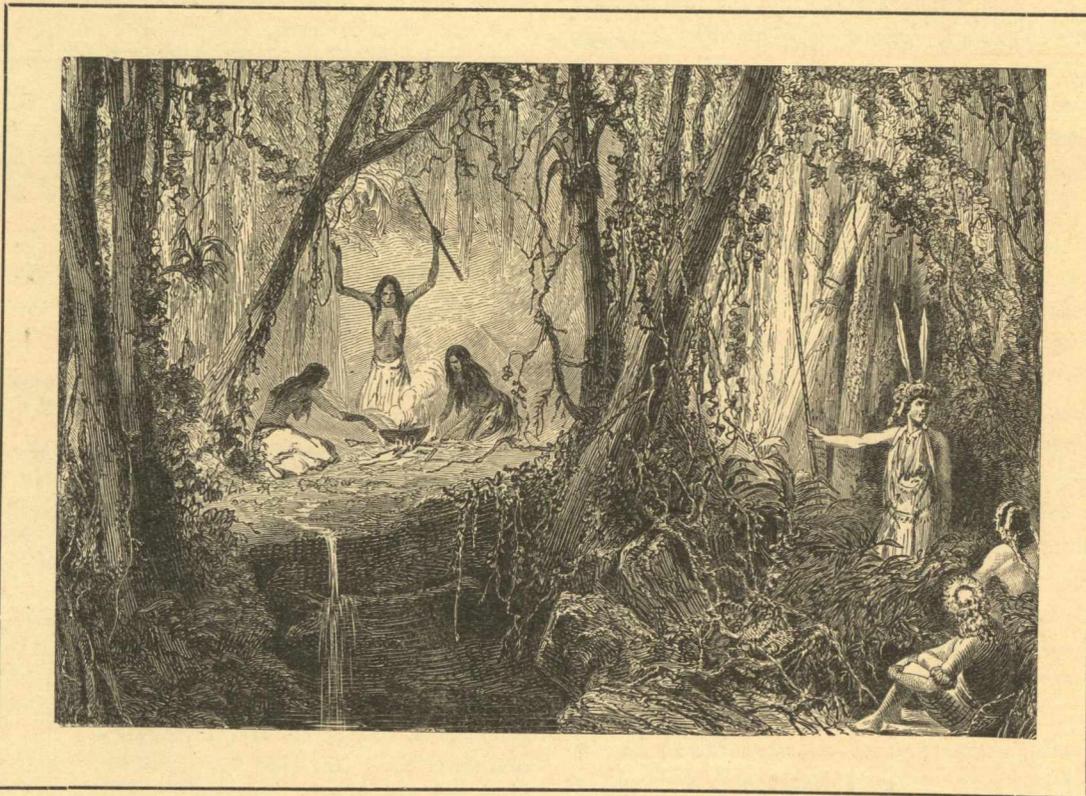
Ρόδα ἐν χειμῶνι. Ἰδοῦ τρόπος περιέργου, ὃν ὑποδεικνύουσιν τοῖς ἐπιθυμοῦσι νὰ ἔχωσι ρόδα ἐν πλήρει χειμῶνι, ἄνευ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ διατηρῶσι θερμοκήπια. Ὅταν ἀνήσῃσι τὰ τελευταῖα ρόδα πάσης ὥρας τοῦ ἔτους, κόψατε τοὺς ἐπιμῶνος ν’ ἀνοίξωσι κάλυκας, κρῖψατε τὸν μίσχον ἐντὸς κηροῦ καὶ εἴτα κλείσατε ἕκαστον κάλυκα ἐντὸς κερασιεῖδῶς συνεστραμμένου χάρτου ἱκανῶς πυκνοῦ καὶ εὐρείως ἵνα μὴ ἐγγίξῃ τὸ ἀνήθος καὶ σφραγίσαι αὐτὸ ἐρμητικῶς· εἴτα ἀναρτήσατε τοὺς κάλυκας ἐκ τοῦ μίσχου ἐντὸς ἐρμηρίου ἀπομονώνοντες αὐτοὺς ὅσῳ τὸ δυνατόν. Ὅταν θελήσῃσι τε σπολισθῆναι διὰ ῥόδων κατὰ δεκέμβριον, ἰανουάριον καὶ φεβρουάριον μάλιστα ἀφαιρέσατε τὸ χάρτινον περιβάλλονμα, κόψατε τὸ κερμημένον ἄκρον τοῦ μίσχου, κούσατε τὸ ἄκρον τοῦ μίσχου, θέσατε τὸ ἀνήθος ἐντὸς ψυχροῦ ὕδατος καὶ θὰ ἔχητε μετὰ δύο ὥρας ὠραίων καὶ ἀνοικτῶν ῥόδων.

Η ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΔΗΛΗΤΗΡΙΟΥ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΝ ΤΗ ΝΟΤΙΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗΙ ΙΝΔΙΑΝΟΙΣ ΜΟΝΔΡΟΥΚΟΥ.

(Μετά εικόνας.)

Ἐπὶ τῆς ὑπὸ οὐχὶ ὑψηλῶν ὄρέων διατεταμένης ἐκτενοῦς πεδιάδος, τῆς κειμένης μεταξύ τῶν εἰς τὸν ποταμὸν τῶν Ἀμαζόνων ἐκβαλλόντων μικροτέρων ποταμῶν Μαδέρας καὶ Τοκαντίν, ζῆ ἀνά τὰ ἀπέραντα αὐτοφυῆ δάση ἄτινα περιβάλλουσιν αὐτοῦ τὰς ὄχθας ἡ φυλὴ τῶν Ἰνδιάνων Μουνδρουκού, ἥτις περὶ τὰς 300 χιλ. ψυχὰς ἀριθμοῦσα συνοικίζει ἀραιῶς τὴν ἐκτεταμένην ταύτην χώραν. Οἱ αὐτόχθονες στιγματίζουν τὸ σῶμα, εἰσὶν ἄγριοι καὶ φιλοπόλεμοι φημιζόμενοι ὡς φοβεροὶ διὰ τὴν περὶ τὸ τοξοῦν ἐπιδεξιότητα αὐτῶν. Ὁ γάλλος τοπιγράφος Biard, ὅστις περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ἔκτης δεκαετηρίδος τοῦ αἰῶνος τούτου περιηγήθη τὴν Βραζιλίαν, καὶ ἐκ τῶν σχεδιαγραφημάτων τοῦ ἑοῦ εἰλημμένη ἢ ἡμετέρα εἰκὼν, διηγεῖται τὰ ἐξῆς περὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν κατασκευῆς τοῦ δηλητηρίου.

τῶν δηλητηριωδῶν ἀναθυμιάσεων. Τὴν πρωίαν τῆς τρίτης ἡμέρας ἀνέθορον ἐκ τοῦ λέβητος πυκνὸς κυανοκίτρινος καπνός, ὅστις ἐπλήρωσε τὴν περίε ἀτμοσφαίραν, οὕτως ὥστε αἱ τρεῖς γυναῖκες μόλις ἀμυδρῶς ὡς φάσματα δαιμόνων διεφαινότο. Σβεσθείσης τέλος τῆς πυρᾶς τὸ ἐν τῷ λέβητι ὑγρὸν ἤρξατο νὰ ψυχραίνηται, αἱ δὲ τρεῖς γυναῖκες ἔκειντο ἤδη ἐκτάδην νεκραί. Ἀφοῦ οἱ ἀναμένοντες Ἰνδιάνοι ἐξετέλεσαν συμβολικοὺς τινὰς ἱεροτελεστικὸς τύπους ἔληξεν ἡ ἐορτὴ, ἕκαστος δὲ Ἰνδιάνος προσελθὼν ἔλαβεν ἐκ τοῦ δηλητηρίου, ὅσον ἐχρηιάζετο καὶ ἀπῆλθε φέρων αὐτὸ οἴκαδε ἐντὸς κοίλου τεμαχίου βαμβοῦ. Ἐκ τίνων συστατικῶν κατασκευάζεται τὸ δηλητήριον τοῦτο οὐδεὶς εὐρωπαῖος κατώρθωσε νὰ μάθῃ, γνωστὸν εἶνε μόνον, ὅτι ἡ σκευασία περιέχει οὐσίας διαφόρων δηλητηριωδῶν φυτῶν. Ὁ θά-

Ἐκλέγουσι πάντοτε τρεῖς γράϊας γυναῖκας ὡς θύματα, αἵτινες καὶ λίαν φυσικὸν εὐρίσκουσι τοῦτο ἀγογγύστως εἰς τὴν σκληρὰν ταύτην τύχην ὑποβαλλόμεναι. Ἡμέραν τινά, λέγει ὁ εἰρημένος περιηγητής, ὠδήγησαν τὰς τρεῖς γυναῖκας εἰς παρακείμενον δάσος, ἔνθα εἰς ὀλίγων ἀπὸ τῆς ὄχθης βύκακος βημάτων ἀπόστασιν εὐρίσκειτο τὸ ἐργαστήριον τοῦ δηλητηρίου. Ἀφοῦ ἤναψαν πυρὰν καὶ ἔθηκαν ἐπ' αὐτῆς λέβητα ἤρχισαν αἱ ἀτυχεῖς γυναῖκες τὸ ἔργον των ἐκβάλλουσαι ἐκ δερματίνου σάκκου διάφορα φάρμακα καὶ ῥίπτουσαι αὐτὰ εἰς τὸ κοχλάζον ὕδωρ. Εἰς ἰκανῶς μακρὰν περίε ἀπόστασιν ἐξασφαλίζουσιν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν θανατηφόρων ἀναθυμιάσεων ἴσταντο καὶ ἐκάθηντο πολλοὶ Ἰνδιάνοι χρέη φυλάκων ἐκτελοῦντες, διότι συμβαίνει τῷ ὄντι ἐνίοτε τινὰ τῶν θυμάτων νὰ ἀποπειρώνται ὅπως διαφύγῃ τὴν σκληρὰν εἰμαρμένην. Ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ δύο νύκτας δέον νὰ βράζῃ τὸ ὑγρὸν, καθ' ὅλον δὲ τοῦτο τὸ διάστημα νὰ ἀνακουκᾶται τὸ κατασκευάσμα, ἕως οὗ ἀρκούντως πυκνωθὲν προσκτῆσεται τὴν ἀναγκαίαν καταστρεπτικὴν ιδιότητα· κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατασκευῆς τοῦ δηλητηρίου δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὰς γυναῖκας οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ν' ἀναπαυθῶσι, ἐφαινότο δὲ ἐν ἐξάψει διατελοῦσαι ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν

νατος ἐπέρχεται εὐθὺς μετὰ τὸ τραῦμα, ἢ σὰρξ ὅμως οὐδεμίαν ὑφίσταται ἀλλοίωσιν, διότι ὤφθησαν Ἰνδιάνοι ἄνευ βλάβης τρώγοντες ζῶα φονευθέντα διὰ τὴν ἐν τῷ δηλητηρίῳ τούτῳ ἐμβαφέντων βελῶν. Τὸ δηλητήριον τοῦτο κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἀναμιγνυόμενον μετὰ τοῦ αἵματος παρεμποδίζει τὴν κυκλοφορίαν αὐτοῦ καὶ ἐπέρχεται κατ' ἀνάγκην ὁ θάνατος. Ἡ γνώσις τῶν δηλητηριωδῶν τούτων φυτῶν εἶνε ἱερὸν μυστικὸν τῶν ἀρχηγῶν μεταδιδόμενον ἀπὸ πατρὸς εἰς υἱόν.

Καὶ ταῦτα μὲν λέγει ὁ γάλλος ζωγράφος καὶ περιηγητής Biard. Ἐκτοτε ὅμως τὸ μυστικὸν τοῦ δηλητηρίου ἀπεκαλύφθη, εἶνε δὲ τὸ περιβόητον curare, ὅπερ κατασκευάζεται ἐκ τοῦ ἐν τῇ τροπικῇ Βραζιλίᾳ αὐτόχθονος δηλητηριώδους φυτοῦ *Strychnos toxifera*, ἄλλων ὁμοίων φυτῶν καὶ εἰδους τινος κληματίτιδος. Τοὺς φλοιοὺς τῶν φυτῶν τούτων βράζοντες μινύουσι τὸ ὑγρὸν μετ' ἄλλων καυστικῶν ὑλῶν, οἷον πεπέρεως κρομμύων καὶ ἄλλων. Διὰ τῆς παρατεταμένης ἀφεψήσεως τὸ ὑγρὸν τοῦτο εἰς πυκνὸν ἐκχειρίσμα μεταβαλλόμενον ἀποτελεῖ τὸ εἰρημένον δηλητήριον, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπὶ τῆς μικροτέρας ἐπιτιθέμενον πληγῆς φέρει ταχέως καὶ ἀναποδράστως τὸν θάνατον εἰς ἀνθρώπους τε καὶ ζῶα.